

آيامنیم آيەلریم سیزه اوخونمادى و سیز اونلارى تكذىب ائدىرىدىز؟ (۱۰۵) دئىرلر، پروردگارا، تقاوت و قلبى فارالىق سیزه غلبه ائتدى و بیز بولسوز جماعت اولدوق (۱۰۶) پروردگارا، بیزى بو جهنەمدەن چىخارت، اگر بىر داها معصىت ائنسك، واقعا " بیز ئالىم (و مستحق عذاب) اولارىق (۱۰۷) عتاب اولار، ايتىلىن، دانىشماين . (۱۰۸) بو سیز ایدىز كە وقتى منىم بىر عددە مومن بىنده لرىمدىن دئىردىيلر، پروردگارا، بیز سنه ايمان گىنرىدىك بىزى باغىشلا و بیزه رحم ائتگىين و سن رحم ائدىلىرىن رحم ائدنى س (۱۰۹) سیز باشلىرىدىز مومنلىرى مسخرە ائتمە كە تا اورا كىمى، منى بكلى ياددان چىخاردىب و اونلارا گولوردوز (۱۱۰) مندە بوجۇن اونلارىن گۈزىل صبر و تحمل و استقامت حزالرىن وئرە رم و اونلار واقعا " خوشبخت و نجات تايپانلاردىلار (۱۱۱) الله دئىر، نئحة ئىل يئر اوزوندە ياشادىز؟ (۱۱۲) (كافىلر) دئىرلر، بىر گون با بىر قىمت گونىدىن، لطفا " حسابگر ملکىلدەن سوئروشگىن (۱۱۳) اللەبىپورار، بىر آز مەتدىن سواى دېيادە قالمادىز اگر سیز بىلە سیز (۱۱۴) آيا بىلە گمان ائتدىز كە بىز سىزى بىھودە خلق ائتمىشىك و بىزىم يانىمىزە قىئىت مىھ جىسىز؟ (۱۱۵) چوخ يوخارى و اوجا دىر او اللەھى كە شاه بىرەنلىق دىر، اوندان سواى هېچ معبود بىخدور، بىيۆك عرشىن پروردگارى دىر (۱۱۶) و هەركىس الله اىلە آپىرى معبودا عبادت ائدە كە هېچ دليل و حجت اونا بىخدور، اونون حاسى پروردگارىن يانىندادىر و مسلما " كافىلر نجات تايپىماجا قلار (۱۱۷) (يائىپىغمەر) دئىگىش پروردگارا، منى باغىشلا و منه رحم ائتگىين، رحم ائدىلىرىن رحم ائدنى سىن (۱۱۸)

سیر بى سوره سى كۈندىدىك و اوپۇن احکامىسى واحد ائتدىك و اوپدا آيدىن آيەلرنازل ائتدىك، اولا كە سیر حقيقة مىذكر اولا سىز (۱) هر زناكار (ارسىز) آروادى و هر زناكار (آروادسىز) كېشىسى هەر سىن يۈز صربە شلاقە تىبىه ائدىن و اللھىن احکامىنىن احراسىعىدا، اونلارا رحمىر گلەمە سىن (تحقيق وئرمىيون) اگر سىز حقيقة "الله و آخرت گۈنونە ايمان كىرىپسىز، و اونلارين محازاتى گىرك بىر عددە مومىنىن حصوروپىدە انجام نايسىن و اوپنا شاهد و ناظر اولسونلار (۲) زناكار كېشى عقد ائتمىز مگر زناكار و مىرك آروادى و زناكار آرواد عقد اولماز مگر زناكار و مىرك كېشى يە. بوحور آروادلارى عقد ائتمىك موس كېشىلە حرام اولدى (۳) او كىلە كە نجىب ارلى آروادلارا بەتىان دئىوب وزنا نسبىتى وئرە لر (فحىبە دئىەلر) و سورا (اونون اثباتى) دوئرت نفر شاهد كىرىمىدە لر، اونلارين هەر سىن سگان خربە شلاقە تىبىه ائدىن و اونلارين شەhadتىن داها ھىچوقۇت قبول ائتىمۇن، جونكە اونلار فاسق و نادرست آدمىيلر (۴) او كىلدەن سواى كە بەتىان ووراندان سورا و تىبىه اولاندان سونرا، توبە ائدىب و ئۆز عملىن اصلاح ائده، البتە الله ساغىسلیان و رحم ائدىدىير (سېزىدە اونلارى توبە دن سونرا ساغىسلابىن) (۵) و او كىلە كە ئۆز آروادلارينا، زنا نسبىتى وئرە لر و ئۆزلۈرىندەن سواى شاھدلەری اولما، اونلارين هەر سى (ارۋارواد - اول كېشى) گىرك دوئرت دفعە اللھىن آدیما آند اىچىب و شەhadت وئرە كە ادعاسىندە دوغى دانىشانلاردا دىير (۶) و بىشىنجى دفعە آند اىچىب و شەhadت وئرە كە اگر يالان دئىه، اللھىن لەنى اوپا گلسىن (۷) و اگر آرواد دوئرت دفعە اللھىن آدیما آند اىچىب و شەhadت وئرە كە اوپۇن ارى يالان دئىپەر، محازات اوندان ساقط اولار (۸) و بىشىنجى دفعە آند اىچىب و شەhadت وئرە كە اللھىن غضى او آروادا اولسۇن كە اگر ارى ادعاسىندە دوغى دانىشانلاردا اولا (اوار و او آرواد ھمىشەلىك بىر، بىرينىڭ حرام اولارلار) (۹) و اگر اللھىن فضل و رحمتى سىر مۇمنلەر سامىل اولماسايدى و بوامرىكە اللە تعالى توبە قبول ائدىن و حكمتلىدىر (نوبە ايلە عذابى سېزىدەن گۈئورىزدى) (۱۰) .

البىه او نىلىرى كە (رسول ائرمىن (ص) حرمى بارە سىنده) بۇ
تەھمىتى و بىوگ يالانى شابع ائتدىلر، سىزىن ئوزورىدۇن ايدىلر. او
تەھمىتى و يالانى ئوز آبروز او چون لطمه حساب ائتمىيون، بلکە صىرايىلە
سىزىن خىر و صلاحىزه تمام اولا جاق و چوو سالانلارىن ھامىسى ئوز
بىس عەللىرىنىن حزا سينا يئتىشە جىڭلر و او شخص (ابى او غلى
عبدالله) كە اولدە بۇ افترانى يايىدى، چوخ بىوگ عذاب اونون
انتظارىندادىر (۱۱) پس نېيە او ندا كە بۇ تەھمىتى ائشىتىدىز، مومن
كېشىلر و مومنە آروادلار ئوز يانلارىندა ياخشى گمان ائتمە دىلر و
نېيە دئمە دىلر كە بۇ تەھەت آشكارا يالان دىرى؟ (۱۲) نېيە بىس
اونلار (منافقىلر) ئوز يالان سۆزلىرىنىن نېوتونا دوئرت نفر شاهد
گىتىرىلر؟ چون ئوز شاھدلرىن گىتىرمە دىلر، بونا گۈرە ھمونلار
اللەھىن يانىندَا يالانچىدىلار (۱۳) و اگر اللەھىن فضل و رحمتى
دىيا و آخرتىدە سىزە شامل اولما سايدى، مسلما " او افترانىن سېبىيە
كە چوو سالدىز، چوخ بىوگ عذاب سىزە يئتىشىرىدى. (۱۴) چونكە
سىز او افترانى و يالانى دىلىزە گىتىرىدىز و آغزىزدا بىر پارا سۆزلىر
دانىشىرىدىز كە او ندان هېج اطلاعز بوخ ايىدى و خىال ائدىرىدىز كە
چوخ سادە و سى اھمىت سۆز دانىشىرىسىز، بىر صورتىدە كە (او سۆزلى)
اللەھىن يانىندَا چوخ بىوگ گناھدىر (۱۵) و نېيە بىس او ندا كە (سېر
مۇءمنلر) بۇ افترانى ائشىتىدىز، دئمە دىرى كە بىزىم هېج حقيمىز
بۇ خدور (و بىزە يئتىشىم كە) بۇ سۆزلىرى دانىشاق . پروردگارا،
سە ئوزون پاك و منزە سن، بۇ افترا چوخ بىوگ بەھتان دىرى (۱۶)
الله تعالى سىزە نصىحەن و ئىرير و سىزە سفارش ائدىر كە بىردى بۇ
سۆزلىرىن مىثىن بىركىسىن حقيىنە دانىشىمىساىز، اگر سىز واقعا"
اھل ايمان وارسىز (۱۷) الله ئوز آياتىن سىزىن او چون آشكار بىان
ائدىر و الله بىلەن و حكمتلىدىر (۱۸) او كىسلرى كە دوست توتورلار
قىبح اىشلر مۇمنلر بارە سىنده شابع اولوب و انتشار تاپسىن، دنيا
و آخرتىدە درد آرتىران عذاب اونلارىن انتظارىندە دىر و الله تعالى
بىلىرى و سىز بىلھىرسىز (۱۹) و اگر اللەھىن فضل و رحمتى سىزە
شامل اولما سايدى (مسلسلما " چتىن عذابلارا دوشىرىز) حقيقتىدە الله
تعالى چوخ مەربان و رحم ائدىنىدىر (۲۰)

ای او کسلری که ایمان گتیریسیر، سیطانیس حظرلی ادد -
ملازیندان و ایزیندن تبعیت ائتمیون . هرکس شيطان ایزیندن
(حطیدن) تبعیت ائتسه . سیطان اوی حتما " فحشایه و قبیح
ایسلره و ادار ائدر . و اگر اللهین فصل و رحمتی سیز (امومنله)
شامل اولماسایدی ، سیزدن هسح سریر گناهدان و معصیت دن باک
اولا سیلمزدیر . و لکن الله تعالی هرکسی ایستیه (گناهدان) باک
ائدر . و الله ائشیدن و بیلیدیر (۲۱) سیز موسنلردن اونلارین که
مال و ثروتی (و امکاناتی) واردیر گرک فامیل لرینه و بینوالره و
الله یولودا هجرت ائتنله بدل و بخشن دن اسکیک گلمیه لر .
گرک اونلاری با غیشلاپ و تقصیرلریندن صرف نظر ائده لر . آیا
استمبرسیر که الله سیزی با غیسلاسین ؟ (و گناهlarبزدان صرف نظر
ائتسین ؟) الله تعالی حوخ با غیسلیان و رحم ائندیدر . (۲۲) او
کسلری که نجیب و عقیف و ایغانلى آروادلارا که هر نوع پیس و قبیح
عملدن او زاقدیلار ، تهمت و زنا نسبتی وئره لر ، دنیا و آخرتده
لعت و نفرین اولارلار و حوخ بیوک عذاب اونلارین انتظارینداددیر
(۲۳) او گوسی که اونلارین دليلری و اللری و ایاقلاری اونلارین
قبیح عمل لرسه شاهد اولارلار (۲۴) او کون الله تعالی اونلارین
عمل لری سن جراسن تمام و کمال وئرر و اونلار بیلرلر و متوجه
اولارلار که الله حق دیر و آشکار دیر (۲۵) بیس ایشلر بیس آدملر
او چون یاراشیقی واردیر و بیس آدملر . بیس ایشلر اوچون ، یاخشی
ایشلر ، یاخشی آدملر اوچون یاراشیقی واردیر و یاخشی آدملر ، یاخشی
ایشلر اوچون . (باشقا اصطلاح ایله) ناپاک آروادلار ، ناپاک کیشی لر
اوچون یاراشیقی واردیر و ناپاک کیشیلر ، ناپاک آروادلار اوچون .
نجیب آروادلار ، پاک کیشی لر اوچون یاراشیقی واردیر و پاک کیشیلر
نجیب آروادلار اوچون . بوباک انسانلار ، او ناپاکلارین سو زلریندن
که بونلارین حقینده دئیسلر ، بکلی برى و او زاقدیلار . با غیسلانماق
و گۆزل روزى بونلار اوچوندور (۲۶) ای او کسلری که ایمان گتیر -
بیسیز ، ئوز ائولریزدن سوای خلقین ائولرینه داخل اولماين ، مگر
ائو صاحبی نین اجازه سیله (وقتیکه داخل او ئلدوز) ائواهلىنیه سلام
وئرین . بو ایش سیزین اوچون یاخشیدیر ، اولا که سیز (آداب
معاشتى رعایت و خلقین ناموس احترامىنى حفظ ائدب و) متدکر
اولا سیز (۲۷)

اچاره وئريله و اگر سىزه دئدىلر، قىيىدىن، اوңدا سىز قىيىدىن (آجىغىز گلمەسىن) بوايش سىزىن اوچون ياخشى و تمىزدىر و الله تعالى سىزىن بوتون اعمالىزه آگاهدىر. (٢٨) سىزىن اوچون گناه دئىيل كە عمومى اماكىنە و غير مسكونى ائولره كە اوردا متاعيز وار و كېب ائدىرسىز، وارد اولا سىز و (بىلىن كە) الله سىزىن آشكار و گىزلىن ايشلىرىزى بىلىر (٢٩) (يا پىغمەر) مومن كېشىلەر دئىگىن كە گۈزلىرىن (نامحرمەن) ئو رتسونلر و ئوز نفللىرىن حرامدان حفظ ائتسىيىلر. بوايش اوبلار اوچون ياخشى و تمىز دىر، البته الله تعالى اوئلارىن عمل لرىندىن كاملاً "آگاهدىر" (٣٠) و مومنه آروادلارا دئىگىن كە گۈزلىرىن (نامحرمەن) ئورتسونلر و ئوز زىنت لرىن و آرايش لرىن اوْقىمىتىن سواى كە احبارا "گۈزسىر، نامحرمە آشكار ائتمە سىنلر، با ايمان آروادلار گىك ئوز باشلارىن و سينەلرىن بىوگ چارقىدile ئورتسونلر و زىنتلرىن و اوزلرىن (صورت و جماللارىن) نامحرمە آشكار ائتمە سىنلر، مگر ئوز اولرىنده يا قىن آنالارينا يا ئوز اوغلانلارينا يا ارىنىن اوغلانلارينا يا قارداشلارينا و يا قارداشى و باجىسى اوغلانلارينا و يا ئوز فامىلىنىنده اولان نجىب آروادلارا يا ئوز آرواد خدمتكارلارينا يا كىشى قوللوقچىلارينا كە چوخ قوجالىق سببىنە آرواددان بىنماز دىلار و رغبتلىرى يوخدۇر و يا اوغلان اوشاقلارينا كە هنوز آروادلارا واقف اولما يپلار. مومنه آروادلار يول گئتمىكده گىك بىر جور حرکت ائتمە سىنلر و اياقلارىن يئرە برک وورما سىنلار كە اوئلارىن گىزلىن زىنتلرى آشكار اولسون (جلب توجه ائتسىن) اي اهل ايمان ھامىز توبه ائدىب و اللھىن طرفينە قىيىدىن، اولا كە سىز نجات ناپاسىز. (٣١)

رسر روزه داری و روزه سفر چشمکزی و سوچن بحثه تمنی و ارسیر صالحه فوللو فجیلاری سپر برسد عدد ائدهن و اگر یوحسول او سالار الله تعالی نور فضل و رحمتند او نلاری عی ائدر الله و سعف با عیسیان و بیلیدر ۳۲۱ او کسی که مسح عین دل و (عقد اردواحه) فدر بمالبلری یو حدوه کرک عفت عین بیسند ائدهلر نا الله تعالی ئور ئفضل و رحمتند او نلاری عی ائده و اگر سیزین فوللاریر (ئۆزلرین ساسن آنماد و آراد ائمک او حون) سیزدن بازی و قرارداد ایسیه لر و سیز بیله سر که او نلار با خسی ایش و هر صاحبیدیلر (و ئور عائیلریله قراردادن مقادیس احرا و برداخت ائده حکلر) او باری و قراردادی او نلارا وئریس و او مالدان که الله سیره با غیسلایب او نلا و (سرمهه) وئریس و ئوز جوان کنیزلریزی که ایستیرلر باک و تجیب قالالار، دیما مالیندان او برى فحشایه و ادار ائتمبۇن. هرکس او نلاری فحشایه محبور ائده سوک گناها مرتكب اولوبى (الله او نلاری کراحت لریندى سونرا (که احبارا" رنا عملینه حکبىلر) با غیسلیان و رحم ائدیدیر و او نلارین عوصینه سیزی سدتلى عذاب ائدر) (۳۳) البتىن بیز سیزین هدايتىز او جون آيدىن آيە لر بازل ائتدىك و سیزدن قبا فکيلارىن شرح حالىن کە ئولوب گئدىلر، عبرت او جون و اهل تقوایه نصیحت و مو عظه او جون گوئندىردىك (۳۴) الله تعالی گوبلرین و يېرىن بورى دىر. او نون نورونون متنلى قىندىل كىمىدىر کە او ندا ایشىقلى جراغ رو ش اولا و او جراغ مىشورون (شىھىن) ایجىنده قرار تابا و او منصور ایشىقلى اولدوز كىمى دىر کە بركتلى زېتون آغا جىنىن ياعىدان رو ش اولا. نە شرفىدىر و نە غربى، بونسوز کە او نا اود يئىشە، دىسانى ایشىقلاندىرس. نور على نوردىر. الله تعالى ھوكى ایستىه ئوز سورى اىلد ھداب ائدر. الله تعالى خلقىز ھدابتى او جون مىللر و ورور و الله ھر زادا عالم دىر (۳۵) (بو نورلى جراغ) او ائولرده (مسجدلرده) دىر کە الله ایستىوب او نلار آرتىپ و او حالا و اللېھىن آدېن او نلاردا چون ذكر ائدىرلر و سحر و آخشار او نا تسيح و عبادت ائدىرلر. (۳۶)

او کیشىلرى كەھىچ نوع آلىش و ئېرىش و تجارت اونلارى اللھين ذکرىيىدىن غافل ائتمىز، نماز قىلىرلار و زکات و ئېرىرلر و اوگۇندىن قورخورلار كە اوندا اورەكلىر و گۈزلىر پريشان اولار (٣٧) تاالله تعالى اونلارا عمللىرىنىدىن ياخشى جزا باغيشلىيا و ئوز فضل و رحمتىنىدىن اونا آرتىرا و اللھ هر كىمە ايستىھ، حد سىز و حاباسىز روزى باغيشلار (٣٨) او كىسلرىن عملى كە كافر اولدولار، مىلدە دوزنگاه چوءىلده سراب كىمىدىر كە سوسۇز آدم اونى سوگمان ائدر، وقىتكە اونا يئتىشىدى، بىرزاد تاپاپىلەز، اوندا اللھى ئوز عمللىرىنە ناظر تاپىب و اللھ اونون حسابىنە كاملا" يئتىشىر و اللھ تعالى چوخ تئز حسابلارا يئتىشىدىر (٣٩) يا كافرلىرىن عمللىرى درىن درىالارىن آلتىندا اولان قارانلىق كىمىدىر كە دالغا، دالغا (شىھ) اوستوندىن اونى ئورتە و اونون اوستوندە قارا بولود فرار ناپا كە قارانلىق، قارانلىق اوستوندىن اونى آرتىرا و اگر الين ائشىگە چىخاردا، اونى گۈرە بىلمىھ و اللھ تعالى هر كىمە هدايت نورى فرار و ئرمىھ، ھىچ ايشيق يولى اونون اوچۇن اولا بىلەز (٤٠) (اي انسان) مگر بىلمىرسىن او كىسلر كە گۈزىلرده و يئرده دىلر و قوشلار كە ھوادا قانادلارىن آچىپ اللھا تسبىح ائدىرلر، اونلارىن ھامىسى ئوز نمازلارىن و تسبىح لرىن بىلەرلر و ھرنە كە عمل ائدىرلر، اللد تعالى اونلاردان آكاھدىر (٤١) گۈزىلرىن و يئرىن ملکى و حكومتى اللھ اوچۇندور و جمیع مخلوقون قايدا جاق يولى اللھە طرفدىر (٤٢) مگر گۈزىرمىرسىن كە اللھ تعالى بولودلارى گۈزىدە حرکتە گىتىرىر؟ سونرا اونلارى جمع ائدىپ و توپلاشدىرىر، اوندا گۈزىرسىن كە ياغىش دامجىيلارى اونلارىن آراسىندان ياغىر و گۈزىدەن داغلار كىمى بولودلارىن آراسىندان دولى ياغىر و اللھ اونلارى هر كىسىن مىزىدە سىنە كە ايستىر، گۈزىدرىر و هر كىسىن مىزىدە سىنە كە ايستىر كىار ساخلىرىر. ايلىدىرىمىن ايشيقى ائىلە چاھىر كە ياخىن دىر گۈزلىرىن ايشيقىنى آرادان آپارسىن . (٤٣)

الله تعالى كنجه سى و كوسورى دولاندىرىز و بى كردىس آنادا
 اكولىرىن دو ئومۇسىدە و سئىرىن وضعى حىركىسىدە) اهل بىھىپ اوچون
 عبرلىر و معلوماللار واردىر . (٤٤) الله تعالى (يئر اوزوودە اولان)
 سام حىرك ائدن حىواناتى سودان ساراندى . اونلارىن بىھىلىرى
 فارسلىلارى اوستە حىرك ائدىرىلر و بىھىلىرى ايکى اياقلارى اوسمۇسىدە
 و بىھىلىرى دو ئەرت اياقلارى اوسمۇنىدە يول گىئدىرىلر . الله خلو اند
 اوزادى كە اىستەر و اللەھىن هىزىدا فدرىسى وار . (٤٥) بىر چوخلى
 آبدىن آېلىر احلال و حرامى - ياخشى و پىسى) حىفىن ھدابى
 اوچون گۈئىدرىدىك و الله ھركى كە اىستەر، دوغىرى بولا ھدابى
 ائدر (٤٦) (منافى لرده . مومنلىرىمەي) دئىرىلر : سىر اللەھا و
 سەعىسىدە ايمان كىتىرىمىشىك و اونلارىن امرىيەنە اطلاعت ائدىرىك، ۋلى
 اولاردان بىر عىدە سى ايمان كىتىرىندىن سۈپرا، اوز دو ئەندىرىلىر و
 اولار ايمان كىرىن دئىل لر (٤٧) وقتىكە منافقلىرى، اللەھا و اونون
 سەعىسىدە طرف دعوت ائدىرىلر تا اونلارىن آراسىندا حكم ائدە،
 اونلاردان بىر عىدە سى (كە صادر اولان حكم اونلارىن خىرىيەدىرى)
 اعتراض ائدىب و اوز دو ئەندىرىلىر . (٤٨) واڭر اونلارا حق و ئىرە لر
 (صدر اولان حكم اونلارىن نفعىيە اولا) رضايىت خاطرىلە قبۇل
 ائدىرىلر . (٤٩) آيا اونلارىن اووه گلىرىنیدە نفاق مرضى وار؟
 يا (قرآنىن و پىغمەرىن حقيقىدە) شىك و شېھەدە دىيلر؟
 يا بوكە قورخورلار الله و اونون پىغىسىرى (قضاؤت مقامىيدا)
 اونلارا ظلم ائدە . بوجور دئىل بلکە اونلار ئۆزۈلرى ظلم و حفا
 ائدىدىلىر . (٥٠) وقتىكە مومنلىرى اللەھىن طرفىيە و اونون پىغمەرى
 طرفىيە چاغىرىرلار كە اونلارىن آراسىندا قضاوت و حكم ائدە لر .
 نىكىد اونلارىن سۈرلىرى بودوركە دئىرلۇ : اللەھىن حکمۇن ائشىتىدىك
 و اطاعت امر ائدىك (حتى اڭر اونلارىن عليه نە حكم صادر اولا)
 ھەموئىلار سعادتىند و تجات تاپانلار دىيلار . (٥١) و ھەكس اللەھ
 و اونون پىغمەرىنە اطاعت ائدە و الله دان قورخان و پەھىزگاراولا .
 ھەموئىلار موفق و پىروز دىيلار . (٥٢) منافىر، اللەھىن آدیينا بىر كە آند
 ايچىرىلر كە اڭر اونلارا جەداد فرمانى صادر اولا ، حتىما " سېلىھ
 جىخارلار (حىرك ائدىرىلر) اولارا دئىكىس ، آند ايمىسون ، اطاعىت
 امر ياخشىدىر . مسلما " الله سىزىن اعمالىزدىن كاملا " آگاھدىرى .

دىكىن ، الڭىھ و اوپۇن پېغىمىرىنىھ اطاعت اندىن . اگر اطاعت امو ائتمە دىلر ، مسلما " اونلارين مسئولىت يوکى ئوز عهده لرىنىھ و سىزىن مسئولىتتىز ئوز عهده يېھ دىلر . دئگىن ، اگر اطاعت امرائىدە سىز ، هدايت تاپارسىز و پېغىمۇر اوجۇن آشكار رسالتى و احکامى ابلاغ ائتمىكن سواى آيرى بىر تكلىف يوخدور (٥٤) اللە تعالى اوكىسلە كە ايمان گتىرىپ و ياخشى ايشلەر گۈءۈرولر ، وعده وئرىبىدى كە اونلارى (كافىلرىن ئولكە سىنده) وارت قرار وئرسىن نىچە كە وارت قرار وئرىدى او كىسلەر كە اونلاردان قباق وارىدىلار (داها وعده وئرىبىدى كە) اسلام دىينىنى كە اونلار اوجۇن انتخاب ائدىپ ، تقويت ائده و قورخۇنى و ناامنىلىقى ، امنىتىھ و آرامىشە تبدىل ائده كە منى تكلىكىدە عبادت ائده لر و بىرزادى منه شرىك قرار وئرمىھ لر . سونرا هركس كافر اولا ، همونلار فاسق و پىس ايش صاحبى دىلر . (٥٥) اى اهل ايمان ، نماز قىلىن و زكات وئرين و پېغىمىرىن امرىنە اطاعت ائدىن ، اولا كە سىزە رحم اولۇنَا (ومىشمول لطف و مرحمت قرار تاپاسىز) (٥٦) يا پېغىمۇر بئله گمان ائتمە گىن ، كافىلر سنى يئر اوزوندە رسالت امرىنە عاجز و تضعيف ائده لر ، اونلارين يئىلرى جەنم او تىدىر كە چوخ پىس مصىر دىلر . (٥٧) اى او كىسلەر كە ايمان گتىرىپسىز ، سىزىن خدمتكارلارىز و پىشخەدىملىرىز و او اوشاقلارى كە هنوز سن بلوغە يئتىش مىوبىلر (ولى قادر دىلر تشخيص وئرە لر) وقتىكە اىستېھلەر سىزىن يانىزا (اطاقيزە) داخل اولاalar ، گىك (گئىجە و گۈنۈزدە) اوچ دفعە سىزىن اجازە آلاalar : صح نمازىندان قباق و ناھارдан سونرا كە (استراحت اوجۇن) لباسىزى چىخاردىرسىز و گئىجە نمازىندان سونرا . بۇ اوچ وقت سىزىن استراحت موقعىز دىلر ، بۇ موقع لىردىن سواى سىزىن اوجۇن و اونلار اوجۇن گناھ دئىيل كە سىزىن يانىزا گل گئىت ائده لر . بۇ ترتىبلە اللە تعالى آياتىن و احکامىن سىزە بىيان ائدىر و اللە تعالى بىلەن و حكمتلىدىر . (٥٨)

وقتىكە سىزىن اوشاقلارىز حد بلوغه يئتىشىدىلر، گىرك او
بىرىسىلىر كە قبلا" (اطاقا داخل اولماقا) اجازه آليردىلار، اجازه
آلسىنلار، بئله ليك الله تعالى ئوز آياتىن و احکامىن سىزە بىيان
ائدىر و الله بىلەن و حكمتىدىر. (۵۹) ائودە قالان قارى آروادلارا
كە ازدواجە رغبتلىرى يوخدور، گناھ دئىيل كە چادرلارين ئورتمىيد
لر، بىر صورتىدە كە ئوز زىنت و آرايشلىرىن آشكارا سالمىالار و اگر
عفت پىشە ائده لر (حجابلى اولاalar) اوئلار اوچون ياخشى دىر و
الله تعالى ائشىدىن و بىلەندىر. (۶۰) كور، چلاق، شىل، مرىپ
(گۈزىچى) لرە گناھ دئىيل كە (ھر ائودە دىلىر) اوائوين غذاسىندان
استفادە ائده لر و سىز مۇعنىلار اوچون گناھى يوخدور كە ئوز ائولرىزىدە
(اوجلۇز ائويىنده و عىالىز ائويىنده) غذا صرف ائده سىز يا آتا،
بابالارىز ائولرىنده، يا قارداشلارىز ائولرىنده يا باجىلارىز
ائولرىنده، يا عمۇلارىزىن يا عمه و بى بى لرىزىن ائولرىنده، يا
خالالارىزىن يا دايى لارىزىن ائولرىنده، يا اوائولرده كە اوئلارين
آچارى سىزىن الېزدە دىر (و سىز اوئلارين وکىلى، آرخاسى و
مالكى سىز) يا دوستلارىزىن ائولرىنده، دستجمۇي يا انفرادى
حالدا غذا صرف ائده سىز، ولى وقتىكە اوائولرە داخل اوەلدۈز،
اول ائواھلىيە سلام وئرين كە بو سلام وئرمك و تحيىت (حاللارىن
سوء روشماق - خوش گىلدىن دئمك) اللەھىن درگاھىندا بركتلى و
پاكىزە دىر. بئلەملىكە الله تعالى آياتى و احکامى سىزىن اوچون
آشكارا بىان ائدىر، اولا كە سىز عاقلانە فكرائىدە سىز. (۶۱)

دوز عمللى مومنلر او كىسىلر كه الله و اونون پىغمېرىنى
ايمان گتىريبلر، وقتىكە بىر ايشدن او تىرى پىغمېرىنىن حضورىنى
پىغىشىرلار، بىر يئرە گئتمىزلىر تاپىغمۇر اونلارا اجازە وئرە، البتە
او كىسىلى كە سندن اجازە اىستېرلر، همونلار الله و اونون پىغمېرىنى
ايمان گتىريبلر، هر وقت اونلار بعضى ايشلىرىندن او تىرى سندن اجازە
اىستىيە لر، سىن (مختارىن) اونلاردان ھركىسە اىستىرسىن، اجازە
ۋەرگىنن و الله تعالى دان اونلار اوچۇن باغيشلانماق اىستە گىين كە
الله باغيشلىان و رحم ائدىدىر. (٦٢) (اي اهل ايمان) پىغمېرى
سيزى احضار ائتمە كى و سىز پىغمېرى مخاطب قرار وئرمە كى، ئۆز
آرايزدا احضار ائتمىك كىمى كە سىزدىن بعضىلىرى، بعضىلىرىن (او جا
سىلە) چاغىرىر، تصور ائتمىون، البتە الله تعالى سىزدىن او
كىسىلى كە گىزلىينجە و يواش بىر بىرىتىن دالىجا (پىغمېرىنى
حضوروندان) چىخىب گئدىرلر، آگاهدىرى، او كىسىلى كە پىغمېرىنى
امرىندىن تخلف ائدىرىلر، گىك قورخسونلار كە الله طرفىيندىن اونلارا
بلا و مصىبىت يئتىشە، يا درد آرتىران عذاب اونلارى گرفتار ائده.
(٦٣) بىلىن و آگاه اولون، هرنە كە گوءيلرده و يئرده وار، ھامىسى
الله تعلقى واردىر و سىز انسانلار ھر حالدا و ھر وضعده اولا سىز؛
الله اوندان آگاهدىر و اوگونى كە اوناسارى رجوع ائدرىسىز، الله
سيزى او عمللىرىن جزايسىنا كە مىرتىك اولوبسوز، آگاه ائده جىك و
الله تعالى ھر زادا عالم و آگاهدىر. (٦٤)

٢٥ - فرقان سورە سى ١٥ - بعثت ئىلى

باغيشلىان رحم ائدن ناترى آدىنا

پاك و اوجادىر او الله كە نازل ائتدى فرقانى (حقلە باطل
آراسىندا فرق قويانى) ئۆز خاص بىنده سىنه. تا اهل عالم اوچۇن
اخطار ائدن و آگاه ائدن اولسۇن. (١) او الله كە گوءيلرىن و
يئرىن ملکى و سلطنتى اونون اوچوندور و او (اصلًا " وابدا ") اولاد
اتخاذ ائتمىوب و بىوك حكومتلىكىدە اونا شىرك يوخدور. تمام
موجوداتى و مخلوقاتى الله خلق ائدىب و ھرزادىن اندازە سىن،
حدوددون، مقدارىن و تقدىرىنىن تعىين ائدىبىدى. (٢)

ائدیبلر کە اونلار بىرزاد خلق ائتمىپلر و ئوزلرى خلق اولونوبلار و ئوزلرىنىه و نفع لرىنىه مالك دئيل لو و ئولدورمگە و دىرىي ائتمگە و محسره گتىرمگە قدرلىرى يوخدور . (۳) (كافىلر) دئىيلر : بو قرآن يالاندان سواى بىر زاد دئىيل ، پىغمبر اونى ئوزوندن دوزەلدىر و آيرى قوم اونا كمكلىك ائدىبىدى (بو سۆزلىرى دئىيلر) قطعا " بىوك ظلم و زور ايا غينا گلىپلر . (۴) داها دئىيلر : بو كتاب قدىم آداملارين ناغىل لارىدىر كە يازىپلار و هرگون سحر و آخشام پىغمىرى دىكتە ائدىب و او خويورلار . (۵) دئىگىن او اللھى كە گۈءىلردىه و يئردىه گىزلىپن ايشلىرى بىلىپ ، بو كتابى گۈءىندىرىب (اگر سىز ايمان گتىرە سىز) البتە او باغيشلىيان و رحم ائدىندىر . (۶) و دئىيلر : بونە جور پىغمىرىدىر كە (خلق كىمى) غذا حرف ائدىر و كوجە ، بازاردا يول گىئدىر ؟ نېيە بىس اونا بىر ملک نازل اولمۇر تا اونىلە خلقى قورخوتson ؟ (۷) يا نېيە اونون الينە خزانە دوشىپوب ، يا باغي سوخىدىر كە اونون محصولوندان صرف ائده ؟ و ظالملىر (مومنلىر) دئىيلر : سىز تىعىت ائتمىرسىز مگر بىر اووسون اولمۇش كېشىدىن . (۸) (يا پىغمىر) باخ گۈءىرگىن (بو جاھل جماعت) سنون اوچون نئجە ناروا مىللر وورورلار ؟ ائيلە ضلالته دوشوبلىر كە هېچ نحات يولى تاپا بىلمىزلىر . (۹) پاك و اوجادىر او اللھى كە اگر ايستىيە اونلارдан ياخشىسىن و گۈءىزە لىن سنە باغيشلار ، او باغلارى كە ايچلىرىنده چايىلار و سولار آخىر و عالي قىتلەر سنون اوچون قرار وئر . (۱۰) (كافىلر تىكىچە سنى تكذىب ائتمىرلىر) بلکە اونلار قىامتىدە تكذىب ائدىب و ايتانمىرلار و بىز او شخص اوچون كە قىامتى تكذىب ائدىر ، يانار اود آمادە ائتمىشىك . (۱۱)

کافولر وقتیکه جهنمین اوتونى اوزاقدان گوئردولر، اوئون شەتلى گورولتوسون و خارىلتى سىنائىشىدەجىلر (۱۲) او زمانىكە كافىلرى، قوللارى باغلى قارانلىق دار يئرە سالدىلار، اوئدا زارىللايىب، ئوزلرىنە ئولوم چاغىرارلار. (۱۳) (خطاب اولونار) بۇگون ئۆزۈز اوجۇن بىردىفعە ئولوم اىستېيون (چاغىرمائىن) بلکە چوخ ئولوم اىستېيون (۱۴) (يا پىغمەر) دئىكىن آيا جەھىمین يانار اودى ياخشىدىر؟ يا همىشەلىك بەشت؟ كەللە تعالى دان قورخانلار اوجۇن وعدە اولونوبىدى؟ بەشت اوئلارىن امگى و قىئىت مك يئرلىرىدىر (۱۵) او بەشتە ھرنە اىستېھ لر، همىشە اوئلار اوجۇن آمادە دىر و بو وعدە پروردەگارىوين عەدە سىنە دىر. (۱۶) اللە قىامت گونى مىشكى لرى و اوئلارى كەللە تعالى دان سواى عبادت ائدىرىدىلر، مەحشور ائدىب و اوئلارا خطاب ائدر: آيا سىز منىم بىندە لرىمى يولدان چىخاردىب و ضلالتە سالدىز؟ يا اوئلار ئۆزلىرى يولدان چىخدىلار؟ (۱۷) اوئلار دئىرلر: پروردەگارا، سىن پاك و مىزە سىن. بىزىم حقيمىز يوخدور سىندىن سواى آيرى معبودلار اختىار ائدەك، ولەن سىن اوئلارا و اوئلارىن آتا، بابالارينا چوخلۇ نعمت باغيشلادىن، ولى اوئلار سنى و سنون نصىحت لرىيى بىللى ياددان چىخاردىب و ھلاك اولمۇش جماعت اولدولار. (۱۸) (اي مىشكى، سىزىن معبودلارىز) سىزىن سۆزلىرىزى تكذىب ائتدىلر، ايندى قادر دئىل سىز عذايى ئۆزۈزىن قىطرە سىز و سىزىن اوجۇن ياردىم يوخدور و سىز بىندە لىردىن ھركىس ظلم ائدە، بىز اونا بىيوك عذايى دادىزازىق. (۱۹) (يا پىغمەر) بىزىندىن قباق ھىچ پىغمەرى گوئندىرمه دىك مىڭ بوكە اوئلاردا (سنون كىمى) طعام صرف ائدىرىدىلر و كوجە و بازاردا يول گئدىرىدىلر و سىزدىن بەضىلىرىن، بعضى لرىنە سىناماق وسىلە سى قرار وئرمىشىك كە آيا (دنيا حياتى نىن چىتىن لىگى اوزرىنندە) دۆزوم لرى اولا جاق دىر و طاقت گىتىرە جىلر؟ و سنون پروردەگارىن (بىندە لرىن اعمالىن) گوئرن و (اوئلارا) آگاھدىر

اولىڭىزى لە بىزىم كۈرۈسۈمىزە ئىنلارلىرى و مىدىرىي يۈچ
ايدى، دئىدىلر: نېيە بىس بىزىم ئوزۇمىزە ملائىكە نازل اولمۇر؟ يَا
پورۇدگارىمىزى گوءرمىرىك. بىئەلەلىكىدە اونلار ئۆزلىرىن چوخ بىيوك و
مهم تصور ائدىب و بىيوك طغيان و اووباشلىق ائتدىلر (و حىلىرىندىن
چىخدىilar) (٢١) او گونى كە ملائىكە نى گوءررلر، اوگون مجرملر و
گناھكارلار اوچون ياخشى و گوءزل بشارت اولمياجاق بلکە اونلارا
دئىلىر: كە سىز (اللهىن رحمنىندىن) بىكلى محروم اولوسۇز.
(٢٢) و سونرا بىز اونلارين عمللىرىنە قصد ائدىب و اونلارى (ىن
ياخشى عمللىرىن) توز كىمى داغىدارىق (واباطلائىرىكچونكە
اللهاخاطردئىلدىلر) (٢٣) اوگون اهل بېشىن چوخ گوءزل
منزللىرى و ياخشى يئرلىرى اولاچاق (٢٤) اوگونى كە گوءى
مولودلارىلەيارىلىپ و ملكلر مرتبا" نازل اولارلار (٢٥) اوگون
برحق حكومت و شاھلىق، باغىشلىان الله اوچوندور و كافىلر اوچون
چوخ چتىن گون اولاچاق (٢٦) و اوگونى كە ظالم ئوزالىنى
دىشلىوب، دئير: ايكاش (دنيادە) پېغمىر دئىن يولى توتوب
گىئردىم، (٢٧) واى اولسون منه كاشكى فلانى نى ئوزومە صىميمى
دوست توتمىايدىم (٢٨) اونون دوستلوقى، منى اللهىن ذكرىنىندىن
كە منه گلمىشدى، محروم ائدىب و ضلالته سالدى. البتە شىطانىن
دوستلوقى، انسان اوچون ذليللىك گىتىر و اونى ضلالته سالار.
(٢٩) و پېغمىر عرض ائتدى پورۇدگارا، حقيقىتىدە منىم امتىم بو
قرآنى ترک ائتدىلر. (٣٠) بودور كە بىز هر پېغمىر اوچون محرم و
گناھكار افراددان، بىر عده دشمن قرار وئرىدىك (صىرىن اولسون)
تىكىچە پورۇدگارىيون هدايتى و كىمگى سنون اوچون كفایت ائدر. (٣١)
و كافر جماعت دئىلىر: نه اوچون بو قرآنىن ھامىسى بىر دفعەلىكىدە
أونا نازل اولمادى؟ (ياسىپېغمىر جاھل جماعت اونون حكىمتى نى
بىلەمىرلىر) بىز بو قرآنىن آيە لرىن سنون اورەگىن (واتىن اورەگى)
تىشىت اولماق اوچون (حوادثايىلە قوشى) تدرىجا "گوءندىرىدىك (تا
امتەآرتىق تاثىرى اولا) و ئوز آياتىمىزى مرتب تلاوتايىلە سنە تلاوت
ائتدىك. (٣٢)

کافرلر هیج مثل (وبهانه) سنون اوچون کتیرمزلر، مکر بىز (اونلارین جوابىندا) سنه حق سوئز و گوئزلى تفسير گتىرىك . (۳۳) کافرلر (قيامتىدە) اوزلرى اوستىدە جهنەم سارى محسور اولوب و سورونرلر، اونلارين يئرلىرى چوخ پىس و يوللارى چوخ فارانلىق دىر . (۳۴) و بىز موسى يەكتاب (توراتى) و ئىرب و قارداشى هارونى اونا وزىر قرار وئىدىك (۳۵) و دئدىك گئدىن او قومە سارى كە بىزيم آياتىمىزى تكذىب ائتدىلر (چون او قوم قبول ائتمە دىلر) اونلارى چوخ پىس و ضعىلە هلاك ائتدىك . (۳۶) و داها نوح قومى، چون اللەھىن پېغمبر لرىن تكذىب ائتدىلر، اونلارين ھامىسىن (طوفانىلە) غرق ائتدىك (اللهىن بىر پېغمىرىن تكذىب ائتمك، ھامىسىن تكذىب ائتمك حكموندە دىر) و اونلارين هلاك اولماغان، خلق اوچون (و سونرا گللىر اوچون) آيت و عبرت قرار وئىدىك و ظالم لره درد آرتىران عذابى آمادە ائتمىشىك . (۳۷) و داها عاد و شمود قوملارين و رس (رس) اھالىسىن و چوخلى اقوامى بونلارين فاصلە زمانىندا (كفرلىرنە و عمللىرىنە گوئرە) هلاك ائتدىك . (۳۸) و بىز بو قوملارين هەرە سىنە مىللەر گتىرىدىك (و پېغمىرلر گوئندىرىدىك، چون پېغمىرىلىرى تكذىب ائدىپ و اھانت ائتدىلر) اونلارين ھامىسىن پىس و ضعىلە هلاك ائتدىك (۳۹) البتە (کافرلر و مشركىلر) گللىپ، گوئردولر او شهر و ديارى كە او را عذاب ياغىشى، ياغمىشىدەي. آيا اونلار ويران اولموش شەھرى (و خرابە لرىن) گوئرمە دىلرۇ؟ (البتە كە گوئردولر) ولى اونلار (قيامتىن) حشر و نشرينىه اينا نىمىرلار (۴۰) (مکەننىن مشركىلرى) ھر وقت سنى گوئردولر، لوغاز ابلە دئدىلر: آيا بو ھمون شخص دىر كە الله اونى پېغمىر گوئندىرىپ؟ (۴۱) اگر بىز (اونون سوئزلىرىنە) صبرا ئىتمە سئىدىك، ياخىن ايدى كە بىزى معبود لارىمىزىن عبادتىندان آزدىرىسىن، او (مشركىلر) وقتىكە بىزيم عذابىمىزى گوئردولر، اوندا بىلە جىڭىز كە يولدان چىخان و آزقىن دوشۇن كىيمدىر؟ (۴۲) (يا پېغمىر) آيا گوئردون او شخصى كە ئۆز نفسىن ئۆزۈنە معبود قرار وئرمىشىدەي؟ (نىچەدە هلاك اولدى) آيا سن اونا (و اونون عمل لرىنىه) وکىل و ضامن سن؟ (۴۳)

آيا بئله تصور ائديرسن كه اونلارين چوخى سنون سوء زلربىي ائشيدىرلر، يا عقل لرىتىنە گىتىرىرلر؟ (خىر) اونلار دوئرت اياقلارى حيوانات كىمېدىلىر بلکه اونلار داندا آزقىن راق. (٤٤) آيا پروردگارىوين قدرتىنە توجه ائتمە دىن كە ئىچە كۆلگەنى (و قارانلىقى) ادамە وئرىدى؟ و اگر ايستە سئىدى، اونى ثابت و ساكن حالدا ساخلاردى و گونى اونا دليل قرار وئرىدىك (٤٥) سونرا اونى چوخ آسان و تدرىجا "ئوز طرفىمىزە آلىرىق . (٤٦) الله دىر كە گئچە نى سىزىن اوچۇن ئورتوك و پالتار و يوخۇنى دىنچىلمك و راحتلىق اوچۇن و گونوزى تلاش معاش و ايشلە مىدىن اوتىرى قرار وئرىدى (٤٧) و الله دىر كە سازاق يىئىللىرى رەھتىيەن قباق بشارت وئرن گوئندىرىدى و گوئيدن پاك ياغىش سوبىي گوئندىرىدىك (٤٨) تا اونىلە سوسۇزلىقدان ئولموش شهر و ديارى بىر داھادىرىلىدك ، او خلق ائتدىگىمېز دوئرت اياقلى حيوانلارى و چوخلى انسانلارى سو اىچىردىك (٤٩) البتە بىز ياغىشى خلقىن آراسىندا دولاندىرىرىك تا (اللهىن قدرتىنە و نعمتلىرىنە) متذكر اولاalar، ولى خلقىن چوخى كفران نعمتىن سواى عمل ائتمە دىلىر (٥٠) و اگر بىز ايستە سئىدىك هر شەھrin و كىندىن اھلى اوچۇن بىغمىر گوئندىرىدىك (٥١) پس هيچ وقت كافرلىرىن خواھشلىرىنە تابع اولماگىن و اونلارىلە (قرآنin احکامى برابر و دليل و منطق ايلە) جەداد ائتگىن ، چوخ بىيوك جەداد (٥٢) و الله دىر كە ايکى دريانى بىر ، بىرىنىن يانىندا قرار وئرىدى كە بىرى نىن سوبى شىرىن و اىچەمەلى و او بىرىنىن سوبى شور و آجى دىر و اونلارين آراسىندا مانع و حائل قرار وئرىدى كە به كلى بىر ، بىرىنىن آيرى اولاalar. (٥٣) و الله دىر كە بشرى سودان خلق ائتدى واونلارين آراسىندا اصل و نسب (آتا ، آنا ، باجى . قارداش) و فامىللىق (داماد گلىن ، عمۇ ، دايى ، عمه ، خالە) بىرقرار ائتدى و سنون پروردگارىوين هەرزادا قدرتى و باشارىقى واردىر (٥٤) و مشرك جماعت الله تعالى دان سواى بىتلەرە عبادت ائدىرلر كە اونلارا نفع و ضررلىرى يوخدور (بى خاصىت دىلىر) و كافر جماعت همىشە پروردگارىن احکامينا دال چوئورلر . (٥٥)

(يا پيغىمىرى) بىز سىنى رسالتىه گوئندىرمه مېشىك مىرى بو كە
(خلىقى بىزىم رحمتىمىزە) بىشارت وئرە سىن (و چىتىن سجازاتىمىزىدىن)
قورخوداسان (٥٦) دئگىن من وسالت اوچۇن سىزىدىن اجر و مزد
ايستە مىرم مىرى بوكە ايغان گىتىرن شخص ايستىھ كە (ئۆز مالىنى الله
 يولوندا احسان ائتمك ايلە) پروردىكار طرفينە يول تاپا . (٥٧) و
توكل ائله همىشە دىرىي اولان اللە كە هيچوقۇت ئولمىز و تسبیح ائت
اللەھىن حمدىيە و كافى دىرى كە او بىندەلرى نىن گناھلارىنى آگاھدىرى
(٥٨) او اللەھى كە گوئيلرى و يئرى وھرنە كە اونلارىن آراسىندا وار
آللىقى گۈنون مەدىتىنده ياراتىدى ، سوترا بىيوك و اعلى عرшин نىدىرىنە
قصد ائتىدى . او باغيشلىان الله دىرى . هر نە ايستىرسىن ، او آكامە و
بىلن الله تعالى دان ايستە گىن (٥٩) و چۇن سو كافر اولوسا
(جماعته) دئىھەلر : رەھىن الله سىجىدە ائدىن ، دئىھەلر : رەھىن
كىمىدىر ؟ آيا بىز گىرك سىجىدە ئىدىك ، هرنە يە كە سىن امر ائدىرسىن ، و
اونلارىن نفترى آرتار (٦٠) بىيوك و شانى او جادىر او اللەھى كە
گوپىلدە بىرلار مقرراتىدى و اوندا ياشىقلى گۈن چىراڭىن و نورانى
آبى قرار وئردى (٦١) و الله دىرى كە گئچە و گۈنۈزى بىر ، بىرى نىن
دالىجا قرار وئردى ، او كىس اوچۇن كە ايستىھ ، اللەھى ذكر و عبادت
ائىدە ، يا ايستىھ اونون شىرون يئرىنە يئتىرە (٦٢) رەھان اللهىن
(يا خشى و ياراشىقلى) بىندە لرى او كىسىرىدىلر كە يئر اوزوندە تواضع
و آلچاق گويول اولان حالدا ، يول گىندىرىلىر و اوندا كە جاھللىر و
بىلەز آداملار ، اونلارى (خوشاكلىمەن سو زلىرىلە) سىلىرىلىر ، اونلارا
سلام و صفا ايلە جواب وئرىلىر . (٦٣) واو كىسىرىدىلىر كە پروردىكارىن
رضاسىندان اوتىرى گئچەنى سىجىدە ايلە و نمازا قىام ائتمكا يە سحر
ائىدىرىلىر . (٦٤) و او كىسىرىدىلىر كە (ذىعا و مناجاتدا) دئىھەلر :
”پروردىڭارا ، جەھىم اوتونى بىزىدىن قىيىطىرىگىن . جەھىم آودى واقعا
وحشىلى و همىشە ليكدىر (٦٥) مىلسىما ” او چوخ پىس مکان و چوخ
پىس يئردىر . (٦٦) واو كىسىرىدىلىر كە وقتى انفاق و احسان ائدىرىلىر .
تە اسراف ائدرلىر و نە بخل . بو اىكىسى نىن آراسىندا قرار تاپارلار .

و او كسلرديلر كه هيچوقت الله ايله آيرى معبود چاغىرمازلار و (گناهسىز) نفسى كه الله اوتون قتللىن حرام ائدىبىدى، ئولدورمزلر، مگر حقايله و عدالتى اجرا ائتمىدن اوترى و هيچوقت عمل زنا يه مونكى اولمازلار، هر كيم بوجور عمل ائتسه، جزايسينا يئتىشە جى (٦٨) و اوتون عذايى قيامت گونى (ايکى برابر) آرتىق اولار و ذليل و رسوأ اولان حالدا همىشە ليك جهنمده قالاجاق. (٦٩) مگر او كسى كه (عمل لريندىن) توبه ائده و ايمان كتىرىه و صالح عمل انجام وئرە، الله اونلارين گناھلارين ثوابه تبدىل ائدر و الله تعالى چوخ ياغىشلىان و رحمائىدىدىر. (٧٠) و هر كس توبه ائده و صالح عمل قبول ائدر. (٧١) و او كسلرديلر كه هيچوقت ناحق شهادت وئرمزلر (و زورى قبول ائتمىلر و ظلمه تماشاگىر اولمازلار) و زمانىكە بىھودە و عبىت ايشلىلە مواجه اولالار، مئانت و بىوكلوك ايلە اونلاردان كېچىلر. (٧٢) و او كسلرديلر كە وقى پروردگارىن آياتى اونلارا تذكرة وئرىلىپ و تلاوت اولار، اونلارين مقابلىيىنده كار و كور (آدملىرى كىمى) تورپاقا دوشىزلىر (بلكە آرتىق دقتايلە اونلاراق قولاق وئرىپ و حكم لرينى عمل ائدرلر) (٧٣) و او كسلرديلر كه (دعا و عبادتىدە) دئىرلر: پروردگارا، بىزىم اهل و عيالىمىزدىن و اولادىمىزدىن او كسى كه بىزىم گۈزۈمۈزۈن ايشىقى اولا، بىزە عطا ائتگىتىن و بىزى اهل تقوانىن رهبرى فراد وئركىن. (٧٤) اونلارين اجر و ثوابى، صبر و استفامت لرينى خاطر، بېشت غرفە لرى و فصرلىرىدىر و اوردا سلام و تحىيتايلە ملاقات اولونارلار. (٧٥) و همىشە ليك اوردا قالاجاقلار كە چوخ گۈزىل اقامىتكاھ و منزلگاھدىر. (٧٦) (يا پىغمەر) دئىگىن اىگر دعا و عبادت ائتمىيە سىز، پروردگارىم سىزه ابدا "عنایت و توجه ائتمىيە جى چۈن سىز (بو عمل ايلە) اللەين آياتىن تكذىب ائتدىز و اوتون كىفرىنىڭ گرفتار اولا جاكسىز. (٧٧)

طسم (قرآنیین رموزىندن و اسراپىندىرى) (۱) بونلار آيدىن
كتابىن آيه لرىدىر، (۲) (يا پىغمبر) نىچون ئۆزۈوه رنج وئيرىسن
كە تىيە ايمان گتىرمىرلىر؟ (۳) اگر بىز ارادە ائدك، اوئلارا گوئىدىن
ائىله آيت گوئىدرىيىك كە هامىسى مجبور اولالار، اوئون براپىرىنده
(تسلیم اولوب) و بويون اىھلر (۴) هېچ تذکر و جىدىد موعۇظە
باغىشلىان اللھىن طرفىنдин گلمىدى، مگىرىوكە اوندان اوز
دوئىدردىلىر، (۵) كافىلر حقيقىتە اللھىن آياتىن تكذىب ائتدىلىر،
پس اوزادىن كىفرى كە مسخرە ائدىرىدىلىر، اوئلارا يئتىشە جىك، (۶)
آيا (بو جماعت عبرت گوئىزىلە) يئرە نظر سالمىرلار كە نە قدر
جوربجور گوئورنىتىلىر اوئدا گوئورتدىك؟ (۷) مىلما "بونلاردا
(اللهىن قدرتىندين) نشانەلر و علاماتلار واردىر، ولى خلقىن چوخى
ايمان گتىرن دئىيل لىر، (۸) البتە سنون پروردگارىن چوخ قدرتلى
و (خلقە) رحمەتىدىر، (۹) (يا پىغمبر) يادىوا گتىراۋ زمانىكە
پروردگارىن موسى نى چاغىرىپ، دئىى: گئت او قومون طرفىنە كە
ظالم اولوب دولار، (۱۰) فرعونون قومنا سارى (دئىكىن) آيا الله
تعالىى دان قورخمور سوز؟ (۱۱) موسى عرض ائتدى: پروردگارا،
قورخورام كە منى تكذىب ائدەلر، (۱۲) و اورهەگىم تىنگىشە و دىلىم
توتولا، پس قارداشىم هارونى مىلە گوئىدرىگىن (۱۳) و اوئلارىن
مندىن (قتل) دعوىلىرى واردىر، اوندان قورخورام كە منى ئولدورە
لىر، (۱۴) الله بويوردى: اصلاً "قورخما گىن، هر ايکىز منىم
معجزە لرىپىلە گئدىن و من هر حالدا سىزىلە وارام سوئزلرىزى
ائشىدىرم، (۱۵) هر ايکىز فرعونون يانىنا گئدېپ و دئيون بىز
پروردگار عالمىانىن گوئىدرىلەمىشى يىك، (۱۶) (گلمىشىك) كە
بنى اسرائىلى بىزىلە گوئىدرە سن، (۱۷) فرعون دئىى: آيا بىز
سنى كېچىكلىكىدە ئوز يانىمىزدا (او غول عنوانىنده) بئجرمه دىك؟
و سن ئىيل لىر بويى (۱۸ ئىيل) بىزىم يانىمىزدا قالدىن؟ (۱۸) و
او ايشى كەڭرەك گوئىرمى يئىدىن، گوئىردون و سن ناشكر لىرد نىسن
(قدىر بىلەن دئىيل سن) (۱۹)

موسى دئدى : زماى او عمله مرتکب اولدوم كه (جوان و) كمراه لاردان ايديم (٢٥) اوندا سيزين قورخوزدان قاچىپ گئتىدىم . سونرا پروردگاريم (منى باغىشلادى و) منه حكم نبوت عطا ائدىپ و منى ئوز پىغمېرىلىرىنىڭ قرار وئردى . (٢٦) آيا بو نعمت (و ياخشىلىق) دىرى ، منه مت قويورسان ؟ كه بىنى اسرايىلى ئوززووه بىردى و قول ائدىپسىن ؟ (٢٧) فرعون دئدى : رب العالمين كىيەدىرى ؟ (٢٨) موسى دئدى : رب العالمين گوئيلرىن و يئرىن و اونلارين آراسىندا اولان موجوداتىن پروردگارى دىرى ، اگر سىز اهل يقىن وارسى ؟ (٢٩) فرعون اطراقىندا كىلارا دئدى : آيا ائشىتمىرسىز ؟ (موسى نە دئىير - من رب العالمىنىڭ سوء روشورام ، موسى اونون ايشلىرىنىڭ خېرى وئىر) (٣٠) موسى دئدى : رب العالمين سىزىن پروردگارىز و سىزىن كىچمىش آتا ، با بالارىزىن پروردگارى دىرى (٣١) فرعون دئدى : بو پىغمېر كە سىزىن طرفىزە گوئندريلىپ ، دىوانە دىرى ، (٣٢) موسى دئدى : رب العالمين گون چىخان و گون باتافىن واونلارين آراسىندا اولانلارين پروردگارى دىرى ، اگر سىز عاقلانە فكرا ئىدە سىز (٣٣) فرعون دئدى : اگر مىتدن سواى آيرى معبود توتسان ، سنى دوستاغا سالدىررام . (٣٤) موسى دئدى : اگر من آشكار معجزە سىدە كىيىرمىم ، قبول ائدرىس ، (٣٥) فرعون دئدى : كىيىركىن ، اگر دوغرى دئىيرسىن (٣٦) موسى عصاسىن آتدى ، عصا بىردىن آشكار ازىدە اولدى . (٣٧) و الين (قوينونا قويوب و) چىخارتىدى كە گوئنلىر اوجۇن آغ (و گون كىمى پارلاق) ايدى . (٣٨) فرعون اطراقىندا كىلارا دئدى : بو شخص عجىب بىلىحى اووسونچى دىرى . (٣٩) او ايستىر كە ئوز جادولرىلە سىزى مملكتىزدىن چىخارتسىن . بو بارەدە سىزىن نظرىز نە دىرى ؟ ؟ ؟ (٤٠) اونلار دئدىلر : موسى نى و قارداشى نى ساخلاكىن و تمام شەھرلەرە مامور گوئندىر (٤١) تا بونون بىلىحى اووسونچىلارى سنون يانىوا كىيىرسىنلر . (٤٢) اووسونچىلارين هامىسىن تعىين اولموش گون و معين وقته حاضر ائتىدى (٤٣) و خلقە (شەر اھلىنە) دئدىلر : سىزدە گىك او را يېفيشاپىز . (٤٤)

لابىزدە اووسونچىلارين غلىقىسى سىن دالىن توناق (و اوللارى تشويق ائدىك) (٤٥) ائيله كە اووسونچىلار (فرعونون حضورونا) گىدىلر، دئدىلر؛ آيا بىزىم اوچون اجر و مزد و اردىر. اگر بىز غلىبه ائدىلردن اوءلاق؟ (٤٦) فرعون دئدى: بلى البتە (نقد جايىزه دن سواى) او وقت سىز منه ياخىن اولانلاردا نىز. (٤٧) موسى اووسونچىلارا دئدى: اوزادى كە سىز آتمالىسىز، آتون (٤٨) جادوگىلر اوزادىلارى كە (سەحيم دن و جىوه دن) قاپىرمىشىلار، سيدانا گتىرىپ و دئدىلر؛ فرعونون عزتىنىن آند اولسۇن كە بىز غالب اولا جايوق. (٤٩) موسى عصاسىنى آتدى، اوندا (عصا بىوك اۆدەها اولوب) اونلارين بوتون قاپىرىدىقلارينى او دوب، بوخ ائتدى (٥٠) جادوگىلر او زلىرى او سته تورپاقا دوشوب، سجده ائتدىلر. (٥١) دئدىلر: بىز رب العالمينه ايمان گتىرىدىك، (٥٢) موسى و هارونون پروردىگارينا (٥٣) فرعون دئدى: اوندان قباق كە سىزە اجازە وئرىلە، موسى يە ايمان گتىرىدىز؟ حىتما " او سىزىن استادىز دىر كە سىزە اووسون ئورگەدىيىدى، بۇ تېزلىكىدە بىلە جىكىسىز (كە سىزى نئچە مجازات ائدە جىڭم) سىزىن اىل و ايا غىيزى ترسىنە كىسىرىپ و ھامىزى دار آغا جىندان آسىرىجا جاغام. (٥٤) جادوگىلر دئدىلر: هىچ ضررى يوخدور، اوندا بىز ئوز پروردىگارىمىزه طرف قىيىدە رىك. (٥٥) البتە امىدىيمىز واردىر كە پروردىگارىيمىز بىزىم خطا لارى يىمىز با غىشلاسىن، چونكە بىز اونا اول ايمان گتىرنىلىنىك. (٥٦) موسى يە وحى ائتدىك كە سىيمىندا لرىمى گئچەچاغى حرکت وئركىن و قطعا " سىزى تعقىب ائدە جىكلر (٥٧) فرعون (آگاه اولاندان سونرا مامورلارى) شەھرلەر گۈئىندردى. (٥٨) (و دستور وئرىدى كە خلقە دئىملەر) اونلارين عده سى چوخ آزدىر (بنى اسرائىل اوندا تقرىبا " آلتى يوز مىن نفرىدىلر) (٥٩) اونلار بىزى آجىغا گتىرىپىلر. (٥٥) البتە بىز ھامىمىز گىك مسلح اوءلاق (٦٠) فرعونلىرى با غلاردان و بولاقلارдан چىخارتدىق. (٦١) و اونلارى خزانە لردىن و بىوك مقاملارдан او زاق ائتدىك. (٦٢) بئلە ليكىدە بىز بنى اسرائىللى اونلارين وارينا و املاكينا وارت ائتدىك. (٦٣) فرعونلىرى گون چىخان چاغى بنى اسرائىلى تعقىب ائتدىلر. (٦٤)

اصحابی دئدیلر؛ حتماً كرفتار اولا جایوچ (٦١) موسى دئدی؛ بئله دئيل، منيم پروردگاريم منه دير و منه نجات يولي گوئستره جك.

(٦٢) بيز موسى يه وحي ائتدىك كه عصاوى وور دريابا. ائيله كه ووردى، دريا (نيل جايى) يارىلدى و اونون هر قسمتى بىوك داغ كىمى (بىز، بىرىتىن اوستونه) بىغىلىدى. (٦٣) و سونرا كىلارى (فرعونيلرى) اورابا ياخىنلاشدىردىق (٦٤) و بيز موسى تى و تمام اوكلسىرى كه اونيله واريدىلار نجات وئردىك. (٦٥) واو بىريسى لرى (فرعونيلرى) غرق ائتدىك. (٦٦) و مسلماً "بو شرح حالدا خلق اوچون بىوك عبرتلروار، ولى خلقين چوخى ايمان گتىرن دئيللر.

(٦٧) البتنه سئون پروردگارين چوخ قدرتلى و رحم ائندىبر. (٦٨) (يا پىغمبر) سى اونلارا ابراهيم بىغمىرىن شرح حالىن بىان ائتكىن زمانىكە آتاسينا (عموسىنه) و قومنا دئدی؛ سىز نه شىئه عبادت ائدىرسىز؟ (٦٩) دئدیلر، بيز بتلرە عبادت ائدىرىك و اونلارا دائمًا " Ubادت ائدىلىرىك. (٧٠) ابراهيم دئدی؛ وقىكە سىز اونلارى چاغىرىرسىز، آيا سىزىن سۆزلىرىزى ائشىدىرلر؟ (٧١) يَا سىزە نفع يَا ضرر وئرە بىلرلر؟ (٧٢) دئدیلر؛ يوخ، ولى بيز گوئردوک كە آتا، بابالارىمىز بوجور عمل ائدىرىدىلر. (٧٣) ابراهيم دئدی؛ پس سىز گوئردوز و متوجه اوئلدور كە نه شىئلرە بىھودە عبادت ائدىرىسىز. (٧٤) سىز و سىزىن آتا، بابالارىز كە يوندان قدىم واريدىلار (٧٥) حقيقىتىدە بونتون بتلر و بت پىستلر، منه دشمندىلر، تىكىھ عالملىرىن پروردگارىندان سواى. (٧٦) كە او منى خلق ائدب و حق بولونا هدایت ائدىر.

(٧٧) واو اللهى كە منى يئدىرىدیر و اىچدىرىر. (٧٨) و زمانىكە مرىض أولدوم، منه شفا وئىر. (٧٩) واو اللهى كە منه وفات باغىشلىر، سونرا منى گئنە دېرىلىدىر. (٨٠) واو اللهى كە امىدىم وار قىامت (حساب و كتاب) گونى منيم خطالارىمى باغىشلاسىن.

(٨١) پروردگارا، منه علم و نبوت حكمى باغىشلاگىن و منه صالح بىنده لريوه ملحق ائتكىن. (٨٢)

و سونراکى امتلر آراسىندا منىم اوچون ياخشى آد و دوزگون دىل قرار وئركىنن (٨٤) و منى نعمتله دولى اولان بېھشتىن وارىلىرىندىن قرار وئركىنن (٨٥) و منىم آتامى (آتالىغىمى) باغىشلاكىنن كە او گمراه لاردان اولوبىدور . (٨٦) پورىدگارا ، منى قىردىن چىخان كون (قىامتىدە) خوار ائتمە گىنن (٨٧) او گونى كە مال و اولاد انسانا هىچ فايىدە وئرمىز (٨٨) مگر او كىس كە پاك اورە گله اللەھىن حضورونا گلە (٨٩) او گون بېھشت پەھبىزكارلارا ياخىن اولار (٩٠) و جەھنم يۈلسۈزلەر او چون ظاھر اولار (٩١) و اونلارا دئىرلر : ھاردادىيلار او بىتلر كە سىز اونلارا عبادت ائدىرىدىز ؟ (٩٢) اللە تىعالي دان سوا - آيا اونلار سىزە كەكلىك لىك ائدىرلر ، يَا ئۆزلىرى كەك آختارىرلار ؟ (٩٣) سونرا بىتلرى و بىتپېستلىرى باشلارى اوستە جەھنمە تولاژلاڭلار (٩٤) و شىطان قشۇنلارىنىن (و تابع لرىنىن) ھامىسىن جەھنمە توءكىرلر (٩٥) جەھنمە عداوت اىيلەبىر، سىرىنە دئىرلر (٩٦) آند اولسۇن اللەھا كە بىز ھامىمىز آشكارا ضلاللىتىدە اىدىك (٩٧) او زمانىكە بىز (حامد) بىتلرى ، اهل عالمىن پورىدگارى اىلە بىراپت تصور ائدىرىدىك . (٩٨) بىزى يۈلدان چىخارىتمادى مگر گناھكارلار (٩٩) ايندى بىزە نە شفاقت ائدن وار (١٠٠) و نە اورەگ ياتدىران دوست كە بىزىدىن حمايت ائده (١٠١) كاشكى بىزە دىنيا يە قايمىتىماق امكاناتى اۇلاردى ، اوندا مومنلىرىن اۇلاردىق . (١٠٢) مسلما "بو شرح حالدا خلق او چون بىيوك عبرتلىر وار ، ولى خلقىن چوخ قدرتلى و (عين حالدا) رحم ائندىرىر (١٠٣) البتە سنون پورىدگارىن چوخ قدرتلى و تكذىب ائتدىلر (بىر پېغمبرى تكذىب ائتمك ، جمیع پېغمبرلىرى تكذىب ائتمىدىر) (١٠٤) و قىتىكە اونلارىن قارداشى نوح پېغمبر ، اونلارا دئىدی : آيا اللەھىن غضبىيندن فورخمورسوز ؟ (١٠٥) من سىزىن اوچون امىن پېغمبرم (١٠٦) اللە تىعالي دان قورخون و مندىن اطاعت ائدىن (١٠٧) من رسالتىم اوچون سىزىدىن هىچ اجر و مزد اىستەميرم و منىم اجريم تىكىھە اهل عالمىن پورىدگارى اىلە دىير (١٠٨) اللە تىعالي دان قورخون و مندىن اطاعت ائدىن (١٠٩) دئىرلر : آيا بىز سنه و سنون آلچاق شغلى اولان تابع لرىيە ايمان گتىرە ك ؟ (١١٠)

لوج دئىدى! من بىلىملىم اونلار لە ئىس كۈرۈز لە سەلۇن
صاحبىدىلر) (١١٢) اونلارين حساب و كتابى تىكىجە پروردگارىمە
مربوط دىرى، اڭرى سىزىن فېھم و شعوروز واردىرى (اكرى بىلە سىز) (١١٣)
و من مومنلىرى ئۆزۈمىدىن قۇوان و اوزارق ائدن دئىلم (١١٤) من فقط
آشكار اخطار ائدن و آگاه ائدەنم (١١٥) دئىلىر: ياخوخ اڭرى بىو
سو، زىلىرى قورتارماسا، حتىما "سنى سىگار ائدەرىك" (١١٦) نوح
دئىدى: پروردگارا، منىم قومىم منى تىكىب ائتدىلىر (١١٧) سىن
ئۆزۈن منىه اونلارين آراسىنداكى مشكلى آچىگىن و منى و منىه اولان
مومنلىرى (اونلارين شىرىندىن) نجات وئركىيەن (١١٨) بىز (نوحون
دعايسىن مستحاب ائدب و) اونى و اونون تابع لرىن دولى جمعىتلى
كمىدە نجات وئردىك (١١٩) سوئرا يئرده فالانلارين ھامىسىن
(طوفانىلە) غرق ائتدىك (١٢٠) مسلما "بو سرح حالدا خلق اوچون
بىوگ عبرىتلر وار، ولى خلقىن چوخى ايمان كېتىرن دئىللىر (١٢١)
البته سىنون پروردگارىن چوخ قدرتلى و رحم ائدەندىر (١٢٢) عاد
قومى پىغمەرلىرى تىكىب ائتدىلىر (١٢٣) وقتىكە اونلارين قارداشى
ھود پىغمەر اونلارادئى: آيا اللھىن غضىنىدىن قورخمورسوز؟
(١٢٤) من سىزىن اوچون امىن پىغمەرم (١٢٥) الله دان قورخون
و مندىن اطاعت ائدىن (١٢٦) من رسالتىم اوچون سىزدىن ھىچ
اجرو مزد اىستىمەرم، منىم اجريم تىكىجە اهل عالىمین پروردگارى ايلە
دىرى (١٢٧) آيا سىز اوحا يئرلۈدە بىھەودە بىالىر تىكىرسىز، (١٢٨)
و بىوگ سو آمىارلارى اىتحاد ائدىرسىز، بو گمان ايلە كە سىز ھەمىشە
دىرى قالا حاقسىز؟ (١٢٩) و زمانىكە بىر فردى تىبىھ ائدىرسىز،
چوخ ئالغانە شىنچە ائدىرسىز، (١٣٠) الله تعالى دان قورخون و
مندىن اطاعت ائدىن (١٣١) و قورخون او الله تعالى دان كە سىزە
كەك لىك ائتدى او زادلار ايلە كە بىلىرى سىز (١٣٢) سىزە كەك
لىك ائتدى مال و حيوانات و اولاد ايلە (١٣٣) و باغلىار و بولاقلار
ايلە (١٣٤) من سىزىن اوچون بىوگ كونون عذابىنىدىن قورخورام
(١٣٥) دئىلىر: بىزىم اوچون برابر دىرى، اڭرى سىن بىزە موعظە ائدە
سىن يا موعظە ائدىنلىرىنى اولمىاسان، تفاوت ائلە مىز (١٣٦)

بو بى پىستلىك دئيل مىرى قىدىم آداملارس عادتى (آداب و رسومى) (۱۳۲) و سىرى ھېچووف محاراب ائتمىھە حكىلر (۱۳۸) و ھود بىغىمىرى تىكتىب ائتدىلر. سىرا اونلارىس ھامسىن ھلاك ائتدىك. مىلما "بو شرح حالدا خلق اوچۇن سۈك عمرلىروار، ولى حلقىن جوخى ايمان كىرىن دىشىل لر (۱۳۹) مىلما "سۈن بىرور دىگارىس حوج قدرتلى و رحم ائندىدىر (۱۴۰) نىمود قومى بىغىرىلىرى تىكتىب ائتدىلر؟ (۱۴۱) و قىتكە اونلارىس قارداشى صالح بىغىرى اونلارا دئدى. آما اللەھىن غضىنىدىن قورخمورسۇز؟ (۱۴۲) من سىزىس اوچۇن امین بىغىرىم (۱۴۳) اللە ئىمالى دان قورخۇن و مىندىن اطاعت ائدىس (۱۴۴) من رسالىسىم اوچۇن سىردىن ھېچ احر و مزد اىستىرىم مىم احرىم تىكىھ عالىملىرىن بىرور دىگارى اىلە دىر (۱۴۵) آما سىز تىصور ائدىرى سىر كە سۇناز و سەمتىدە ھەمىسە لىك امین قالا حافىسىر؟ (۱۴۶) (اصفالى) ساغلاردا ئە (سرىن) سولاقلاردا (۱۴۷) و (گۆزل) اكىنلر و نخلستانلار ھەمىسە لطف و كۆزل حىحكىلر اىلە قالا حافلار؟ (۱۴۸) و كىمان ائدىرىسىر، او عمارتلىرى كە داعلاردا (بىلاق لاردا) ماھرانە اىحادا ئىدىرىسىز، ھەمىسە اسراحت ائتسىب و اسقادە ئىدە ھەكسىر؟ (۱۴۹) اللە ئىمالى دان قورخۇن و مىندىن اطاعت ائدىن (۱۵۰) و تىحاوزكار و ظلم ائدىن رۆسالارىس رفاريىدىن و دىستوراتىيندان اطاعت ائتسۇر (۱۵۱) او كىلىرى كە بئر اوزوندە فساد اىحادا ئىدىرىدىلر و اصلاح ائتىمك نظرلىرى يوح ابىدى (۱۵۲) دئدىلر؛ حىنما "سەجاد و ائدىلىر (۱۵۳) س سىزىم كىمىي بىرلىرىن آرسىق دئىلسان بىس بىزە بىر معجزە كىرىكىسىن اكىر سن دور دانىشان لار دانىشان (۱۵۴) صالح دئدى: بو آروانا (تاقە - دىشى دوه) سىم معجزەم دىر (كە داشدان چىحبى) بولاقپىن سوبۇندان، اونون اىچىمكى اوچۇن و سىزىن اىچىمكىز اوچۇن معلوم اولان گون وار (۱۵۵) او نا صىدمەيئىتىرىمىون، او ندا سىزى سۈك كۈنۈن عذايى كىرفىار ائدر (۱۵۶) صالحىن قومى دوه نى بىلدىلىر و صح جاھى ئۆز عمللىرىنىدىن بىشىمان اولدولار (۱۵۷) و اونلارى عذاب توتىدى. مىلما "بو شرح حالدا خلق اوچۇن بىيوك عبرلىر وار، ولى حلقىن جوخى ايمان كىرىن دئىل لر (۱۵۸) السته سۈن بىرور دىگارىس حوج قدرتلى و رحم ائندىدىر. (۱۵۹)

لوط پیغمبرین قوچى ، پیغمبرلرى تکدیب آئىدىلىر (۱۶۰) و قتىكە اونلارين قارداشى لوط پیغمبر اونلارا دئىدى : آيا اللھین غضىيىن دن قورخمورسوز ؟ (۱۶۱) من سىزىن اوچون امىن پیغمبرم (۱۶۲) اللھ تعالى دان قورخون و مىندن اطاعت ائدىن . (۱۶۳) من رسالتىم اوچون سىزدىن هىچ احرى و مزدا يىستېرىم ، منيم احرىم تىكىھ عالملىرىن بىروردگارى ايله دىر . (۱۶۴) آيا دنيا اهللىنىن فقط كىشى لرىلە ياخىنلىق ائدىرىسىز ؟ (لواط انحام وئيرىسىز ؟) (۱۶۵) و آروادلارى كە بىروردگارىز سىزىن اوچون ھمسىر خلق ائدىب ، ترک ائدىرىسىز . بلى سىز تجاوزكار و حددن چىخمىش جماعاتىسىز (۱۶۶) دئىدىلىر : يالوط ، اگر بۇ سو زلىرى ترک ائتمىھ سىن ، حتما " سى شەردىن چىخاردارىق (۱۶۷) لوط دئىدى : من سىزىن بۇ قېيىح و پىس اىشلىرىزدىن شىدیدا " متنفر و اونا دشىنم (۱۶۸) بىروردگارا ، ھنى و منىم خانوادەمى بۇ قومون قېيىح عمللىرىنىن كىفرىيىن نحات وئرىگىن (۱۶۹) سىز اونا و بوتون خانوادە سىنە نحات وئردىك (۱۷۰) (لوطون عورتى) عجوزه آرواددان سواى كە عذابدا قالان لارдан اولدى (۱۷۱) سونرا او بىرىسىلىرى ھلاك ائتدىك (۱۷۲) و اونلارين ھلاكىتى داش ياغدىرىدىق (دااغدان اود چىخماق ايله) و اخطار اولۇنۇشلارين محازات ياغىشى چوخ بىس و مصىبتلى ايدى (۱۷۳) مسلما " بۇ شرح حالدا خلق اوچون بىوڭ عبرىتلروار ، ولى خلقىن چوخى ايمان گىتىن دئىلىر (۱۷۴) البتە سنون بىروردگارىن چوخ قدرتلى و رحم ائدىرى (۱۷۵) اصحاب اىكە ، پیغمبرلرى تکدیب آئىدىلىر (۱۷۶) و قتىكە اونلارين قارداشى شعىب پیغمبر اونلارا (مدىن شەرىن اھلىتىن) دئىدى : آيا اللھین غضىيىن دن قورخمورسوز ؟ (۱۷۷) من سىزىن اوچون امىن پیغمبرم (۱۷۸) اللھ تعالى دان قورخون و مىندن اطاعت ائدىن (۱۷۹) من رسالتىم اوچون سىزدىن هىچ احرى و مزدا يىستېرىم ، منيم احرىم تىكىھ عالملىرىن بىروردگارى ايله دىر (۱۸۰) اي جماعات (ھرنە ساتىرىسىز و ئولجورسوز) دوز داش ترازو ايلە ساتىن و ئولجون . ھېچوقت اسگىڭ ساتان و باها ساتان لاردان اولماين (۱۸۱) و حنسلىرى دوز داش ترازو ايلە وزن ائدىن (۱۸۲) و (ھرنە آلىرىسىز) خلقىن شىئى لرىنىدىن (واحنا سىيىدىن) و حقىيىدىن كىسمىيون و سۇي ائتمىيون كە يئر او زوندە فساد ائدىلىردىن اولا سىز (۱۸۳) .

و او الله تعالى دان كه سرى و سردى فناف جو خلارىن حلق ائدب . قورحون او اوتون خلاف امرىمه عمل ائتميون (۱۸۴) دئدىلر : حىتما " سە حادو ائدىسلر (۱۸۵) سى سردىن آرسىق سردىلس و سى سى يالانھى كمان ائدىرىك (۱۸۶) كۈبدىن سى قطعه بىريم باسىمرا سالكىس ، اكىر سى دوعرى دئىرس (۱۸۷) سىب بىغمىر دئدى : مىيم بىروردكارىم ياخشى بىلىر كە سىرىمە عمل ائدىرسىز (۱۸۸) قوم اونى تكىب ائتدىلر و فارانلىق كۈنۈن عدابى اولنارى گرفتار ائندى ، حقيقتا " او كۈنۈن عدابى جوخى سىوك و سىدىد ايدى (۱۸۹) مسلما " سى شرح حالدا حلق اوچون سىوك عىرىلر وار ، ولى خلقىن جوخى اىغان كېرىن دئيل لە (۱۹۰) و سۇن بىروردكارىن جوخ قدرلى و رحم ائدىدىر (۱۹۱) حقيقىدە سو قرآن اهل عالمە تۈرىت وئرن اللەپىن طرفىيىدىن نازل اولدى (۱۹۲) حېرىئىل روح الامىن اونى كېرىدى (۱۹۳) و اونى سۇن ئىلىبوه القا ئىندى تا خلقى (كىاه ائدىلىرى) اللەپىن عذابىيىدىن قورخوداسان (۱۹۴) فرآسى قصىح و آدىس عرب دىلىيىدە كېرىدىك (۱۹۵) قرآنسى نازل اولماقى قىاڭى كېغمىرلىرىن كتابىدا ذكر اولوب (۱۹۶) آيا بىسى اسرائىلىن علماء لرىسىن ، قرآن بارە سىنە شەhadت وئرمىكلرى كافى دليل دئيل ؟ (۱۹۷) و اگر قرآنى بعضى عەم (غىر عرب) جماعىتىنە كۈئەتدرىسىدىك (۱۹۸) و اونى عرب جماعىتىنە تلاوت ائتسىدىلىر ، مسلما " اونا ايمان گېرىمىزدىلىر (۱۹۹) هابئلە بىر اينسا ماماقى مجرىلرىن و گناھكارلارىن اورە كلىرىنە سالارىق (۲۰۰) تادرد آرىپىران عدابى كۈرمىونجە فرآنە ايمان گېرىمىزلىر (۲۰۱) سورا عذاب ، وقىكە اوندان بىر عاfeldىلىر ، اولنارا يئىسىدى ، (۲۰۲) اوىدا دئىلىر : آيا بىزە مهلىت و فرصت وئرە جىلىر ؟ (۲۰۳) ولى ايندى بىزىم عذابىمىزە عحلە ائدىلىر . (۲۰۴) آما منوجە سن ، اگر بىز اولنارى ئىچە ئىل سەمنىدىن سارى سەھىمە ئىدىك (۲۰۵) سۇنرا اولنارا وعدە اولونان عذاب يئىشە (۲۰۶)

او تعمتىز (ئال و اولاد) اوئلارى عذابدان ساحلامىجاچاڭ
 (۲۰۷) بىز ھېچ شەر و دىيارىن اهالىسىن نا يېغىمىرى كۈئىدرىمۇب و
 اخطار ائتمە يىنچە. ھلاك ائتمىرىك (۲۰۸) نا (بىز يەرمەتىمىزى و
 عذابىمىزى خلقە) تذکر وئرسىن و بىز ھېچوقت ظلم ائدن دئىلىك
 (نا ھدايت ائتمە مىش، عذاب ائدىك) (۲۰۹) و بو قرآنى شياطىن
 نازل ائتمىوب (۲۱۰) اوئلارا يئتىشىز (قرآن نازل ائدە لر) و
 قدرتلىرى و باشارىقلارىدە يو خدور (۲۱۱) و قطعاً "اللهين كلامىن
 ائشىدمىكىن معزول و بركتاردىلار (۲۱۲) (اي انسان) ھېچوقت ئوز
 اللهين ايلىه آيىرى معبود چاغىرماگىن، اوئدا عذاب اهليندىن
 اولا رسان (۲۱۳) (يابىغىمىرى) اوئل ياخىن فامىلىيۇ (اللهين
 عذابىنىدىن) قورخوتگىن (۲۱۴) و ئۆز قول قاتاتىسى مومن تابع لرىن
 اوچون آچىگىن (۲۱۵) و اكىر سنون سۆزۈوه با حمادىلار (مشركلى)
 و عصيان ائتدىلر، دئىگىن: من سىزىن اعمالىزدىن مىرى و او زاقام
 (۲۱۶) و توكل ائتكىن قدرتلى و رحم ائدن الله (۲۱۷) او
 اللهى كە سنى نماز اقامە ائدىنده گۈئۈر (۲۱۸) و سنون حرڪاتىسى
 نماز قىيلانلارين آراسىندا گۈئۈر (۲۱۹) حقيقىتىدە الله تعالى ائشىدىن
 و بىلندىر (۲۲۰) (اي مانسىزلارا دئىگىن) آيا سىزە خبىروئىرىم كە
 شياطىن كىملەرە نازل اولوب و نفۇز تاپارلار؟ (۲۲۱) شيطانلار تام
 يالان دانىشان آدمىلەر و بوتون گناه ائدن انسانلارا نفۇز تاپارلار
 (۲۲۲) (او كىسلر كە) كىز لىنچە خلقىن اسراپىنا قولاق وئرىپ و
 اوئلارى يا يارلار و اوئلارين چوخى يالان دانىشانلاردىر (۲۲۳) و
 شاعرلر لغو دانىشانلاردىر. جاھل لر و گمراھلار دان شىعىت ائدىرلر
 (۲۲۴) آيا گۈئۈرسىن كە اوئلار هر يئرده حىران و آوارە دىلر؟
 (۲۲۵) و اوئلار، چوخلى سۆزلىرى دئىرىلر ولى ئۆزلىرى عمل ائتمىرلر
 (۲۲۶) او شاعرلردىن سواى كە ايماڭ گىتىرىپلر و صالح عمل انجام
 وئىرىپلر و اللهى چوح ذكر ائدىرلر و ظلمون برابىرىنده كە اوئلارا
 اولوب (كفارىن قوشمالارى و اشعارى اوزرىنىدە) الله تعالى دان
 كىمكلىك ايستە دىلر و او كىسلرى كە عمدا" و قىصدا" ظلمە مرتىك
 اولدولار، تىرىكىلە بىلە حكىلر كە ھانسى يئرە قابىدا جاقلار (۲۲۷)

طس (قرآنن رموزىيىدىن واسرارىندىن دىير) بونلار قرائىس آيدى لرى و اللهين آيدىن كتابىدىر. (۱) هدابىت و بشارتدىر مومنلى او جون (۲) او كسلرى كه نماز قىلىلار و زكات و ئيرلىر و آخرى يعىش بىلىرىلر (۳) او كسلرى كه آخرىه ايمان و عقيدة لرى بوجدو. اولىارىس يىس عمللىرىن نظرلىرىنده گوئىرل (و مقبول) حلوه وئىد رىك تا آرتىق آرفىن و حىران اولاalar (۴) اولىار او كسلرىدىلىر كه جوح يىس عذاب اولىارىس انتظارىندادىر و آخرىدە جوح ديان كوئىرنىرىدىلىر (۵) يايىغىمىر، حقيقةتىدە قرآن، حكملى و سلن اللهين طرفىيىدىن سەھ وھى ايلە الفاء او لور (۶) يادىوا سال او ندا كه موسى (ساووق و قارانلىق گىچە دە، سينا چۈلۈندە اوراقدان بىر ايشىلىتى كوئىردى و) ئۆز اهل عيالىنا دىئى: من او زاقدان بىر اود ايشىفى كوئىردىم (سيز بوردا او بورۇن و من بىر گىندىم) او ندان بىر خېرتوتوم، اولا كه بىر شۇلە گىتمەن تا سىر قىزىشاسىز (۷) ائىلە كه موسى او تا سارى گىلدى، ندا او نوندى: كرامت ناپدى او كىس كه اود دالىخادرى و او كىس كه او تون كنارىندادىر، ياك و منزە دىر او اللهى كە اهل عالمىن پىروردىگارى دىر (۸) يا موسى، حقيقةتىدە منم او الله كە قدرتلى و حكملىدىر (۹) عصاوى آب شەرە (موسى عصاسىن آتىدى) او ندا كوئىردى عصا ايلان كىمى جاخا سىر. موسى سرعانلە دوئوب قاچدى و دالى قايتىمادى (خطاب اولدى) يا موسى قورخماگىن، پىغمەرلىرى مىيم حضورىمە (مندىن غېرىسىدىن) قورخمازلار (۱۰) مگر او كسىكە ظلم ائدە، سونرا پىسىلىكلىرى، ياخسىلىق لارا تىدىل ائدە الىتە او ندا من ياغىشىان و رەحم ائدە نەم (۱۱) يا موسى البوى قولتوغۇوا داخل ائتكىن سا آغىم بىل و پارلاق و غىسىز خارج اولسۇن، سونرا داها دوققۇز معحرە ايلە فرعونە و او نون قومنا سارى رسالتە گئىتكىن كە او نلار فاسق فوم اولوبلار (۱۲) و چون موسى بىزىم آياتىمىزى و معحرە لرىمىزى او نلارا گىتىرىدى، دىئىدىلىر: بونلار آشكارا او وسوندولاار. (۱۳)

گئنە ئوزلرینە ظلم ائدیب و كىرايىلە اوئلارىندا زىرىن داۋۇتىكىنە يېقىن ئەملىكىنلىرىنىڭ
فصادا ئىدىنلىرىن آخىرو عاقبىتى نئچە اولدى (۱۴) و بىز داود پېغىمىرە
و سليمان پېغىمىرە علم و دانش عطا ائتدىك و اوئلار دئدىلەر : حمد
اولسون اللها كە بىزى چوخلۇ مۇمن بىنە لرىيندن استونلۇك
باغانىشلايدىپ . (۱۵) و سليمان (رسالىتىدە و حکومىتىدە) داود پېغىمىرە
وارث اولدى و دئدى : اى مخلوق ، بىزە قوشلارىن منطقى تعلمىم
اولدى و هەرنوع نعمتىن بىزە وئرىلدى ، البتە بۇ نعمتلەر ، اللەپىن
آشكارا فضل و مرحىمى دىر (۱۶) سليمانىن قشۇندا جىنى لەر و
آدملىرى و قوشلار حىمەتلىرى ، اوئلار سليمانىن مىستقىم نظرى
آلتنىدايدىلار (۱۷) (حىركەت ائدیب) تاقارىنچالار جۇلۇنە
يئىشىدىلەر . بىر قارىشقا دئدى : اى قارىنچالار ، تئز بىووالارىزا
داخىل اولۇن ، تا سليمانىن قشۇنى بىلەز حالدا سىزى اياقلاب ،
ازمه سىنلر (۱۸) سليمان قارىنچانىن سۆزۈندەن ، تېسىم ائدیب
گولدى و دئدى : پىروردىڭارا ، منه توفيق عنایت بوبۇر تا منه و منه
آتاما وئردىيگىن نعمتلەرىن شىرونى يئرىنە يئتىرىم و منه توفيق عطا
ائتىگىن تا صالح عمللىرىن انجام وئرىم كە سىن اوئلاردان راضى اولاسان
و منه ئوز صالح بىنە لرىيوبىن آراسىندا ئوز رحمتىيە داخىل اىتىگىن
(۱۹) سليمان قوشلارى نظردىن كېچىنلىدى ، سونرا دئدى : نە اولوب
كە بوبۇنى كۆرمىرمى ؟ آيا غىبىت ائدىبىدى ؟ (۲۰) اونى چوخ
شىدید عذاب ائله رەم پا باشىنى اوزە رەم ، مىڭ منه اوجۇن آشكار
دللىل و علت كېرىھ (۲۱) چوخ كېچمەدى كە بوبۇنى گلىپ يئىشىدى
و دئدى : من بىر زادا اطلاع تاپدىم كە سنون اوئدان خېرىنىڭ
يۇخدۇر ، من سا ئولكە سىنلىنى سنون اوجۇن بىر يېقىن خېرى كېرىمىشىم

من اوردا بير آروادى كوئر دوم كه او ئولكە سىن خلفىنه حكومت
ائدىرىدى و (دنيا مالىيدان) هرزاد اونا وئرىلىپ و سر عظمنىلى
تحتى واردىر (۲۳) من او آروادى و اونتۇن قومۇن كوئر دوم كە اللها
عبادت ائتمك عوضىينه، كونه سجده ائدىرىدىلر و شيطان اونلارىنى
پىس عمللىرىن، نظرلىرىنده كوئزلى جلوه وئرىپ و اونلارى دوز بولدان
جىخاردىيىدى و اونلار ھدایت تايما يىلار (۲۴) نا او اللها كە
گوئيلرده و سئرده كىزلىن اولان سىئلىرى حارچ و آشكار ائدىر و سر
محلوقون كىزلىن و آشكارىزى بىلىر، سحده ائدەلر (۲۵) الله دىر
كە اوندان سواي هېچ معبود يوحىدور، عطمتلى عرشن بىروردكاري
دىر (۲۶) سليمان دئدى: گوئرە حە يىك آيا س دوغرى دئىرسى
يا يالان دئىن لردىس (۲۷) منىم بونامىلمە كىتىكىن و نامەسى
اونلارايئتىر، سونرا قىيىت گلگىن، ضمنا "باخ گوئر نەمد عكسالعمل
ئان وئرە جىڭلر (۲۸) (ملکە سا) دئدى: اى قومۇن بىوكلىرى،
جوخ سەم بىر نامە منىم طرفىقە آتوبلار (۲۹) الپىندە او نامە سليمان
طرفىدىدىر و ياغىشلىان و رحم ائدىن تاسرى آدىدا دىر (۳۰)
(يارىپ) منه اوستۇنلوك آحتارماين و سليم اولان حالدا منىم
يابىما كلىن (۳۱) (ملفیس) دئدى: اى قومۇن بىوكلىرى، منىم مو
ايىمە راي وئرىن، من ايىدىيە كىمى سىر حاضر اولعامىش و نظر
ۋئرمە سىش، هېچ ايىدە تىصىم سوتحامىتام (۳۲) اونلار دئىدىر:
بىز جوخلى قىدرت صاحبى وارىق و جوخ شىدىلى ساواشارىق، امر،
سېرىن امېرىزدىر، پىس باخ گوئر امېرىز نە دىر (۳۳) (ملکە سا)
دئدى: آيدىن دىر او زمانىكە شاھلار زورىلە سىر شەرە واردالدولار،
او شەرى وېران ائدرلر و شەر اھلىنىن عزىزلىرىن ذليل ائدرلر و
ھمىشە بوجور عمل ائدىلىر (۳۴) (صلاح بودوركە) من بىر مكتوب
يازىپ و هدىيە ايلە سليمانە كوئىدە رم نا كوئرە ك ائلىجىلىر نە
جواب ايلە قىيىدىلىر (۳۵)

ائىلە كە أئلچىلىرى يېتىشىدىلىر (و ھەدىھە لرى كۈءىستەرىدىلىر) سليمان دئدى . آيا سىز دىبا مالى اىلە منه كەمكلىك ائدىرسىز ؟ او زادلارى كە الله تعالى منه و ئەرىپدى جوخ و ياخشى راقدىر او زادلاردان كە سىزە و ئەرىپدى و بۇ سىزىسىز كە ناقابل ھەدىھە دن و تحفە دن او ترى خوشحال اولورسوز (٣٦) گىتىر دىيگىز سوقاتلارىلە او نلارىن يانىنا قىيىدىن و دئىيون كە (اللها ايغان گتىرسىپلىر، يوخسا) او قدر قشۇن او نلارىن طرفينه گۈءىندىررم كە او نلار قادر او لمىالار مقابىلە ائدە لر و او نلارى دىلىلىكايىلە شهردىن چىخاردارىق و او نلار بىزىم برا بىر يمىزىزدە جوخ ضعيف و آلچاقدىلىر (٣٧) سليمان دئدى : اى حضرات ، سىزدىن كىمبىن باشارىقى وار ، تا ملکە سبانىن تختىنى منيم يانىما گتىرسىن ؟ او ندان قباق كە تسلیم حالدا بورا گله لر ؟ (٣٨) جىنى لردىن بىر عفترىت (قدرتلى شخص) دئدى : من او ندان قباق كە اگلىشدىكىن مقامدان دوراسان (آخشاما كىمى) او نى سنون يانىوا گتىرسىم ، البتە من تختى گتىرمگە قوتلى و امىسەم (٣٩) او كىن (آصف ، سليمانىن وزىرى) كە او نون يانىندا اللەھىن كتابىندان علم وارايدى دئدى : من گۈءىزۈۋى آچىپ يومانا قدر ، او نى سنون يانىوا - گتىرسىم (آصف دعا ائتدى و تخت حاضر اولدى) وقتىكە سليمان تختى ئۆز يانىندا گۈءىردى ، دئدى : بۇ قدرت پروردگارىم بىن فضل و رحمتىن دىر تا منى امتحان ائدە كە آيا شەركەن ائدىرم ياكى فران نعمت . هەركىس شەركەن نعمت ائدە ، مسلما " ئۆز نفعىنە شەركەن ائدىب و هەركىس كفران نعمت ائدە البتە پروردگارىم غنى و كريم دىر (٤٠) سليمان دئدى : او نون تختىنى تانىلماز ائدىن (رنگىن دىگىشىن) تا گۈءىرەك او نى تانىيا بىلر ياخىت تا پىميانلاردان اولاچاق (٤١) ائىلە كە ملکە سبا گلدى ، او ندان سوءۈ رو شدولار : آيا سنون تختىن دە بوجور بىر تختىدىر ؟ ملکە سبا دئدى : دئىھەن ئۆزۈزۈ دور ، بىزە بوندان قباق خىر و ئەرىلدى و سليمانىن پىغمەرلىكىنە خىردار او لەرق و بىز تسلیم اولانلاردا نوق (٤٢) الله تعالى دان سوای غىرىپىسینە عبادت ائتمىك او نون قاباغىن آلمىشدى و او كافىلرىن قومىندىن ايدى (٤٣) ملکە سبا يە دئدىلىر (بويورون) قصرە داخل او لون ، ائىلە كە قصرى گۈءىردى ، بئلە تصور ائتدى كە سو اپچە سىنە اياق قويور و قىچلارىن چىرمالادى . سليمان دئدى : بۇ بىر قىردىر كە او نون كفى بلىور دان و شىشە دىن دىر (و آلتىن دان آخار سو كەچىر) ملکە سبا دئدى : پروردگارا ، من ئۆزۈمە ظلم ائتمىشىم و سليمان پىغمەرىن حضوروندا الله كە اهل عالىمىن پروردگارى دىر ، ايغان گتىرىپ و تسلیم امو اولورام . (٤٤)

و بىز شعود قومنا اونلارين قارداشى صالح پىغمىرى رسالتىه گوئندىدىك كە اللها عبادت ائده لر . اوندا اونلار ايکى فرقە اولدولار كە بىر ، سېرىلە دىشىنىلىك ائدىرىدىلىر (٤٥) صالح دئدى : اى منىم قومىم ، نىيە سېر ياخشىلىقدان قاباق پىسىلىگە تىلد سېر سېز ؟ نىيە الله تعالى دان باغىشلانماق اىستەمىرسىز ؟ اولا كە سېزە رحم اولونا (٤٦) دئدىلىر : بىز سنه و سۈن نابع لرىيە پىس فال ووروروق . صالح دئدى : سېزىن بۇ پىس فال وورماغىز ، اللھىن يانىندا معلوم دىير ، ولى سېز بىر جماعت سېز كە (بلا و مصىبتلىرىلە) امتحان اولونورسوز (٤٧) او شەرددە دوققۇز شۇرۇر (طايفە) وارايدى كە يئر اوزوندە فساد ائدىرىدىلىر و اصلاح ائتمىزدىلىر (٤٨) اونلار بىر ، بىرىنە دئدىلىر : اللها آندا يېھىن كە صالحى و اهل بىتى گئچە چاغى توئكولوب ئولدورەك ، سونرا اونون ولى سىنە دئېھەرىك كە بىزىم اونلارين قىلىپىن خېرىمىز بۇ خدور و بىز گوئرمە مىشىك ، البىتە بىز دوغىرى دانىشانلارىق (٤٩) اونلار كىك ووردولار و بىزدە اونلارى او يئردىن كە هېيج سىلمىرىدىلىر (گمان ائتمىزدىلىر) بىر مجازات ائتدىك (٥٠) پس باخ گوئرگىن كە اونلارين كىك وورماقلارى ئىن آخر و عاقبىتى گئچە اولدى ؟ بىز اونلارين ھامىسىن طايفە لرىلە ھلاك ائتدىك (٥١) بۇ وېرانەلر (سېر زمان) اونلارين ئولرى ، ايدى چون ظلم ائتدىلىر ، ھامىسى بى صاحب قالىب ، وېران اولدى . البىتە بوندا (اللهىن قدرتىپىن) نشانە لر واردىر او جماعت اوچون كە اىستېرلىر بىلە لر (ظلم ايلە آباد اولان ملكون سونى وېرانىميس) (٥٢) و (او قومدان) او كىلىرى كە اهل ايمان و الله تعالى دان قورخانىدىلىلار ، ھامىسىن نحات وئىدىك (٥٣) و لوٹ پىغمەر ئوز قومنا دئدى : بوندان بئلە كە سېز بىلېب و گوئرسوز ، پىس و چىركىن عملە مبادرت ائدىرىسىز . (٥٤) آيا سېز آروادلارى ترک ائدىب و كىشى لرى شەھوتە توئورسوز ؟ بلى سېز جوخ آنلاماز و جاھل جماعت سېز (و بواشىن قباختىن آسلامىرسىز) (٥٥)

لوط فومون بوندان سوای حواپلاری چوخ ایدى كە بىر ، بىرىمە دئىيلر : لوط پىغمىرى و اهل عيالىنى شەردىن چىخاردىن ، جون اوئلار بىر جماعىتىلىر كە پاكلۇق (ونحابت) آختابىرلار (٥٦) بىز لوط پىغمىرى و اوئون اهل بىتى نحات وئرىدىك ، اوئون عيالىندان سوای كە مقرر ائتدىك ، عذاب اهلىپىدىن اولسون (٥٧) و اوئلارا (داشدان) ياغىش ياغدىرىدىق و تىبىه اولانلارين ياغىشى چوخ پىس ياغىش ايدى (٥٨) دئكىس مخصوص حمد و شەا الله اوچوندۇر و سلام اولسون اللھىن سەچىلمىش بىدە لرىنه . آيا الله تعالى (عبادت اوچون) ياخشىدىر يا اوزادلارى كە اللھا شىرك قرار وئرىرلر ؟ (٥٩) آيا كىم گوءيلرى و يئرى خلق ائتدى و سىزىن اوچون گوءىدن ياغىش سوبىي گوءىندىرى ؟ پس بىزىك كە سولار اىلە صفالى و گوءىزلى باغلار گوءوردىرىك كە سىز اوئلارين آغا جلازلىرىن گوءورتمگە قدرتىز يوخدۇر . آيا قادر الله اىلە آيرى معبود واردىر ؟ ابدا " بئله دئىيل ، بلکە اوئلار (مكە مشركلىرى) بىر جماعىتىلىر كە ئۆز خالق - لرىپىدىن اوز دوءىندرىرلر (٦٠) آيا كىمىدىر كە يئراوزون سىزە قرارگاه خلق ائتدى ؟ و اوئدا جايilar و سولار حارى ائلە دى و اوحا داغلاز بىر قرار ائدىپ و ايکى دريانىن آراسىندا مانع قرار وئرىدى ؟ آيا قادر الله اىلە آيرى معبود واردىر ؟ ابدا " ولى حلقىن چوخى يو حقيقى سىلمىرلر (٦١) آيا كىمىدىر كە چارە سىز قالانلارين دعاسىن مىتىخاب ائدىر و اوئلارين گرفتارلىقىن بىر طرف ائدىپ و سىزى يئر اوزوندە بىر ، بىرىنە وارت قرار وئرىر ؟ آيا قادر الله اىلە آيرى معبود واردىر ؟ ابدا " ، بلکە چوخ آزاراق جماعت يو حقيقىتە متذکر اولورلار . (٦٢)

آيا كىمىدىر سىرى چوڭلۇن و دريانىن قارانلىقىندا هدایت ائدىر ؟ و كىمىدىر (ياغىسان قاباق) اسن بىئللىرى رحمىت بىشارتى گوءىندىرىر ؟ آيا قادر الله اىلە آيرى معبود واردىر ؟ ابدا " ياك و اوجادىرسىن الله او راددان كە اوئا سىرك قرار وئرىرلر . (٦٣)

آيا كيمدير لە حلىقى اولىدە ھىچدىن وجوده كىرىپ ، سوپرا اوسى
(ئوزونه سارى) قىطىرىپ ؟ و كيمدير كە سىزە گوءىدىن و يئردىن رورى
ۋئىرىپ ؟ آيا الله ايلە آيرى معيوب واردىپ ، ابدا " دئكىن ، ئوزدىلىل
و بىرها نىزى كىرىپ ئىن اگر سىز دوغرى دئىرسىز . (٦٤) دئكىن ،
بوتون گوءىلىردىن و يئردىن الله تىعالي دان سواى ھىچكس علم غىبىدىن
آگاه دئىل و اونلار بىلمىرلەر ھاچاغ دېرىلىپ و محسور اولاچاقلار .
(٦٥) بلکە اونلار دان بعضى لرى آخرت بارە سىنده اطلاع لرى
يۇخدۇر و بعضى لرى اوپۇن بارە سىنده سك و شىبەھ دە دېلىر و
بعضىلىرى اونى درك ائتمىدىن عاھز و كوردولار . (٦٦) و او كىسلرى
كە كافر اولوبلار ، دئىلىر ؛ وقتىكە بىز و بىزىم آتا ، با بالارىمىز
(ئولوب گئىدىك و) تورياق اولدوق ، آيا (قىردىن خورتلاپ)
چىخاجايوق ؟ (٦٧) بو وعده و وعىدلردىن بىزە و بىزىدىن قاباق
آتا ، با بالارىمىز چوخلى وئرىلىبىدى ، بونلار قدىم افسانەلردىن سواى
بىرراد دئىلىر . (٦٨) دئكىن ، يئر اوزوندە گۈزىپ ، دولانىن (اكتشاف
ائدىن) آتا گوءىرە سىز مجرىم لرىن و گناھكارلارين آخر و عاقبىتى نئجە
اولدى . (٦٩) (يا پىيغىمپەر) كاپلارلىرىن تكذىبىندىن غەمگىن اولما و اونلارلىن
مكر و حىلە سىندىن اورە گىن تىنگىشىمە سىن . (٧٠) كاپلار دئىپىرلر ؛
بو وعده و وعىدلر ھاچاغ اولاچاق ، اگر سىز دوغرى دئىرسىز ؟
(٧١) دئكىن او عذاپلاركە سىز اونلاراتىلە سىرسىز ، شايد بعضى سى ،
سىزىن دالىزجا گلىپ يئتىشە . (٧٢) حقىقتىدە سنون پروردىگارىيوبىن
خلقە چوخ فضل و رحمتى واردىپ ، ولى خلقىن چوخى شىركەن
دئىلىر . (٧٣) البتە سنون پروردىگارىين ، او زادىكە خلق اورە كلىرىنده
گىزلىن ساخلىپلار و يا آشكار ائدىپلىر ، ھامىسىن بىلىپ . (٧٤) ھىچ
گىزلىن ايش گوءىلىردىن و يئردىن يۇخدۇر مگر اللەھىن آشكار كتابىنىدا
يا زىلىبىدى . (٧٥) البتە بو قرآن (توراتىن احکامى بارە سىنده و
عىسىنىن تولدى خصوصىنىدە) حقايقى بىنى اسرائىلە بىيان ائدىپ كە
اونلار دان چوخى اوندا اختلاف ائدىپلىر . (٧٦)

و هذایت و رحمندیر موملار اوچون . (٧٧) البته سنون پروردگارین (قیامت گوتى) اونلارین آراسىندا قضاوت و حکم ائده جك و او قدرتلى و بىلندىر . (٧٨) پس ، اللها توكل ائتكىن ، البته سن بىرق پىغىرسن و سنون حقانىتىن آشكاردىر . (٧٩) مسلما " سن قادر دئيل سن ئولولرى ائشىتىرىه سن و كارلارى اوندا كه سنون دعوتىندن اوز دوئندە رىب ، قىيىدىرىلر ، ائشىتىرىه سن . (٨٠) و سن قادر دئيل سن (باطن) كورلارى كە آزقىن دوشوبىر ، دوز يولا هدایت ائده سن . تىكچە اوکسلرى ائشىتىرىه بىلرسن كە بىزىم آياتىمىزه اىغان گتىرىلىر و اللھىن امرىنە تسلیم اولوبلار . (٨١) وقتىكە عذاب حكمى كاپلۇرە صادرا ولدى ، اوندا يئردىن بىر جاندارى چىخاردارىق كە دائىما " اونلارا دئير : كە خلق بىزىم آياتىمىزه يقىن ائتمىرىدىلىر . (٨٢) او گون هرامىتدن بىر عددە سىين كە بىزىم آياتىمىزى تكذىب ائتمىشدىلىر ، محشره گتىرىرىك واونلار ساخلانارلار (تحت نظرده قرار تاپارلار) . (٨٣) تاوقتىكە اونلارين ھامىسى جمع اولوب و تۈركىز تاپدىلار ، خطاب اولار . آيا سىز ايدىز كە متىم آياتىمى تكذىب ائدىرىدىز ؟ او حالدا كە سىزىن اونلارا احاطە ئلمىز يوخ ايدى ؟ آيا سىز ايدىز كە پىس عمل لىرە مرتىك اولور دوز ؟ (٨٤) او ئىلەر گوئرە كە مرتىك اولموش دولار ، عذاب حكمى اونلارا واقع اولار و اونلار (خجالىدىن) دانىشاپىلىمزلر . (٨٥) آيا توجە ائتمە دىلىر كە بىز گئچە نى خلقىن آسايشى اوچون قرار وئرىدىك و گونوزى (نلاش معاش اوچون) ايشىقلى ائتدىك . مسلما " بوندا (گئچە و گونوزۇن دولانىشىندا ، اللھىن قدرتىندىن) نشانەلر واردىر ، او جماعت اوچون كە ايمان گتىرىرىلىر . (٨٦) واوگون كە صور (شىپورى) چالىنار ، اوگون گوئىلدە و يئرددە اولان مخلوقاتىن ھامىسى قورخوب و هراسان اولارلار ، اوكسدن سواى كە اللەمتعالى ايستە بې و ھامى ذليل اولان حالدا محشره گلرلىر . (٨٧) (يابىغمىز) وقتى داغلارا باخىرسان ، بصور ائدىرسن كە اونلار ثابت و بى حرکت دىلىر ، بىر صورتىدە كە اوللار بولوتلار كىمى حرکتىدە دىلىر . او اللھىن ايسىدىر كە ھرنە فايىردى ، محكم و متىن فايىردى ، مسلما " الله سىزىن اعمالىزىن كاملا " آگاھدىر . (٨٨)

يا خشى راق اجر او نلار اوچون واردىر و او گونون هول و هراسىندن اماندا اولارلار . (٨٩) واوكسلر كه بىس عمل ايله گلرلر ، او نلارى اورلىرى او سه او تا تولازلارلار (و او نلارا دئيرلر) آيا عمل لريزىن جراسىندان سواى ، كىفر گو رور سوز ؟ (٩٥) (يا پىغىمىرى دئكىين) بوندان غير دئيل كه منه امر او لونوب كه بو شهرين پروردگارينا كه اونى بيت الحرام (حرمتلى ائو) قرار وئىرپ ، عبادت ائدم . هو زادىن اصلى مالكى اللە دىير و من مامورم كه تسليم او لانلارдан او لام . (٩١) و من مامورم كه قرآنى خلق اوچون تلاوت ائدم . پس هر كس هدایت تاپا ، بوندان غير دئيل كه ئوز نفعىنه هدایت تاپىپ و هر كس گمراه او لا (ئوز ضررىنده گمراه او لوب) پس دئكىين كه من فقط آگاه ائدن و اخطار ائدىنلردىم . (٩٢) و دئكىين مخصوص حمد اللە اوچون دور كه گله جىكە قدرت آيت لرىن سىزه گو سترە حك ، تا او نلاراي لە آرتىق آشنا او لا سىز و سنون پروردگارىن سىزىن اعمالىزىن غافل وسى خبر دئيل . (٩٣)

٢٨- قصص سوره سى

٩- بعثت ئىلى

باغىشلىيان رحم ائدن تانرى آدينا

طسم (قرآنىن رموزىندىن و اسرارىندىن دىير) (١) بونلار للهين آشكار كابىنىن آيە لرىدىر . (٢) بىز سنه ، موسى و فرعونون حقيقى خبرىن تلاوت ائدىرىك تا ايمان گتىرۇن جماعت اوچون بىيان ائدە سەن . (٣) فرعون مصر تورپا غېندا قدرت الله گتىرىپ ، بىوگلوك ائتدى و او رانىن اهالىسىن مختلف طبقە لره تقسيم ائله دى و او نلاردان بىر طيقە سىن مستضعف و آلچاق قرار وئىدى ، ائيلە كه او نلارىن اوغلان او ساقلارىنى ئولدوروب و آروادلارىنى و قىز او شاقلارىنى دىرى ساخلىرىدى . فرعون واقعا " فساد ائدىنلردىن او لموشى . (٤) سىز ايستە دىك كە او ضعيف او لان طبقە يە يئرا وزوندە مت قويوب و او نلارى خلقىن رهبرلىرى قرار وئە ك و او نلارى او ئولكە يە وارت ائدك . (٥)

و اونلارا بير ازوندە قىرىپ و انداتك و تۈرك و هېرىۋەت و هامانە
و قشۇنلارينا نشان وئىرك اوزادى كە اوندان قورخى و وحشتلىرى
وارايىدى . (٦) موسى نين آناسينا وحى ائتدىك كە اوئا سوت وئرگىن
و اگر اوندان نىگرانسان اونى (صىندوقا قوبىوب) درىيايا (نيل چايبىنا)
ئوتورگىن و هىچ قورخما ، بىزاونى دوبارە سەقىيەتلىرىك و اونى مرسل
پىغمېرىلردن قرار وئە جە يېك . (٧) فرعونون اھل بىتى موسى سى
سودان توتىدۇلار (موسى يعنى : سودا گۈرددوم) تا (بىلەر حالدا)
اونلارا دشمن و غم و غصە سېبى اولا ، چونكە فرعون و هامان و
قشۇنلارى خطاكار ايدىلر . (٨) فرعونون عىالى (آسيه) دئىدى . اونى
ئولدۇرمىيون ، او منىم و سنون گۈزۈمۈزۈن ايشىقى اولا بىلر ، شايد
بىزە معىد واقع اولا ، يا اونى ئۆزۈمىزە اوغول گۈزۈرە كە و اونلار
(اللهىن تقدىيرىندىن و تدبىيرىندىن) غافل و سىخىر ايدىلر و
بىلمىرىدىلر (بو ھەمۇن اوغلاندىر كە اوندان بىتر قورخوردۇلار) (٩)
سحر چاغى موسى نين آناسى نين اورە گى كۈزىپە سىندىن سواى ھەر
زاددان فارغ ايدى ، غم و غصە او قدر اونى توتموسى كە اگر بىر
اوئا قوت قلب وئىرمە سئىدىك ياخىن ايدى كە اورە كە سۈرۈن آشكار
ائتىسىن . (١٥) (موسى نين آناسى) موسى نين باجىسىنا (قىزىنا)
دئىدى . اوئون دالىيغا گئت ، موسى نين باجىسى اوذاقدان باخىردى ،
اونى گۈردى و فرعونون اھل بىتى اوئى تانىا بىلەمەدىلر . (١١) بىز
تىام تايالارىن سوتونى قىلا موسى يە حرام ائتدىك . موسى نين
باجىسى (ياخىن گللىك) دئىدى . آيا اىستىرسىز ، سىزى بىر خانوادە يە
دلالت ائدىم كە بو اوشاقا سىزدىن اوترى كفىل اولسونلار ؟ و اونى
ياخشى نربىت وئىرىپ و بىسلە سىنلىر ؟ (١٢) بىلە لېكىدە بىز موسى نى
بىر داها آناسى نين قوجاغىينا قىيەتلىرىك تا گۈزلىرى كۈرپە سىنە
آيدىن اولوب و سولغۇن اولماسىن و يقىن ائتىسىن كە اللهىن وعدە سى
حدىقىر ، ولى خلقىن چوخى بو حقيقىتىن آگاھ دئىللىر . (١٣)

ائیله که موسى رشد کماله یئتیشىدی ، بیز اونا نبوت حکمی و علم عطا ائندیک و بیز ياخشى عمل صاحبلىرىنه بو جور گوئزل جزا وئره ریك . (۱۴) بیرگون موسى (مصرده) تانىلماز حالدا شەرە وارد اولدى و گوئردى ايکىنفر بير ، بيرىلە چىرىپىشىرلار . بيرى موسى نىن قومىنىڭ (تابع لرىيىندىن) و او بىرىسى دشمن لرىيىندىن . موسى بىر تابع سى دشمنى نىن عليه نە موسى دن ياردىيم اىستە دى ، موسى بىر گوجلى يومۇرۇق او دشمنە ووردى كە همۇن آن دوشوب ئولدى (موسى بىر بىر پىشىغان اولوب و) دئدى . (لعت شىطانا) بو شىطان عملى ايدى (كە مندىن اوز وئردى) مسلما "شىطان انسانىن دشمنى و اونى آشكارا خلاالىدە سالادى . (۱۵) موسى دئدى : پروردگارا ، من ئوزومە جعا ائتدىيم ، منى باغيشلا (كە آدم ئولدورمگە قىصدىيم يوخ ايدى) و اللە اونى باغيشلادى چونكە او باغيشلىان و رحم ائندىدир . (۱۶) موسى دئدى : پروردگارا ، بو نعىتى (گوجى و قدرتى) كە منه وئرىپىس ، سىدىن تشكىر ائدىرم ، منى هيچوقۇت مجرملرىن آرخاسى فرار وئرمە گىين . (۱۷) موسى قورخى حالدا او شەرددە صبح ائله دى و مراقب ايدى (كىفسە اونى تانىماسىن) بىردىن گوئردى همۇن دوستكى شخص كە موسى نى ياردىما اىستە مىشىدی (بىرآبىرىسى ايلە چىرىپىشىر) گىنە كەك اىستىر ، موسى اونا دئدى : سن آشكارا آزقىن سن . (۱۸) ائيلە كە موسى اىستە دى او شخصدن (قبطى دن) كە اونلارىن ھە ايکىسى نىن دشمنى ايدى انتقام آلسىن ، او قبطى (قىشقىرېپ) دئدى : ياموسى اىستىرسىن منىدە ئولدورە سن ؟ نىتجە كە دونى بىرىنى ئولدوردون ، معلوم دىير كە سن بو شەرددە آدم ئولدورمكىن وزور دئمكىن سواي آبرى قىدىن يوخدور واىستىمىرسىن كە مصلح لردىن اولاسان . (۱۹) بىر كىشى شەرەن اوزاق نقطە سىندىن سرعت ايلە گلېپ ، دئدى . ياموسى دربارىن رجالى سىنون بارە ندە شورا ائدىرلار ناسنى ئولدورە لر ، تئزلىكىلە مصردىن قاج گئت ، من سىنون خىر و صلاحىوی اىستە يېنلىرىدىن ، (۲۰) موسى قورخى و نىگران حالدا شەردىن چىخدى و مواظب ايدى (كە توتولماسىن) دئدى . پروردگارا ، منى بو ئاظالم قومون شىرىندىن نجات وئركىين . (۲۱)

ائىلە كە مدین شەرىيە سارى اوز دۇندردى ، دئىدى . امېدیم
وار كە پروردگارىم مەد دوز يولى گوء سترە . (٢٢) و چۈن موسى مدین
شەرىيەن اطرافيىدا اولان سو قويۇسونۇن يانىنا يئتىشىدى ، اوردا
بىر عددە سى گوء ردى كە قويۇنلارينا سو وئيرىلر و اوپلاردان اشاغىدا
ايکى قىزى گوء ردى كە (قويۇنلارىنى سو اىچەمكىن و اوپىرىسى
قويۇنلارا قارىشماقىدان) مانع اولورلار . موسى اوپلارا (ياخىنلاشىپ)
دئىدى . سىزىن بوردا نە ايشىز وار؟ قىزلار دئدىلر . تاخلىقىن
قويۇنلارى (سو اىچىپ) گئتمە يىنچە ، بىز قويۇنلارىميمىزا سو وئە
بىلمىرىك ، بىزىم آتامىز چوخ قوجا بىر كىشىدىر . (٢٣) موسى اوپلارىن
(قىزلارين) قويۇنلارىنى سووارىپ ، سونرا (آج و يورقۇن حالدا)
كۈلگە يە سارى گلىپ ، دئىدى . پروردگارا ، ھەنۇمىتى كە منھىئتىرە سەن ،
اونا محتاجام ، (٢٤) (بىر آزدان سونرا) موسى گوء ردى كە او
قىزلارين بىرى كە چوخ وقار و حىا اىلە يول گلىرىدى ، ياخىنلاشىپ ،
دئىدى . آتام سىدن دعوت ائدىر تا (بىزىم ائويمىزە گلە سەن و) سۇن
حقالزەمە وى كە قويۇنلara سو وئىرىپسەن ، وئە . و چۈن موسى اوپون
يانىنا گلدى و ئۆز شرح حالىن اوپانقل ائندى ، شعىب دئىدى . هىچ
قورخماڭىن ، ئالىم قومۇن شىرىندىن نجات تاپىپ سان . (٢٥) قىزلارين
بىرى (صفورا) دئىدى . آتا ، بواوغلانى أستخدام ائتكىن ، چۈنكە
ياخشى خدمت ائدن او دور كە ھم گوجلى اولا ، ھەميدە امېن و مورد
اطمىيەن (آتاسى دئىدى . سەن ھارдан بىلدىن؟ صفورا دئىدى . آتا سو
قاپىن اون نفر حرڪت وئىرىدى ، بواوغلان تىكىمە گوتوردى و امېن دىر
بۇنا كە بىز گلنىدە يىل آسىرىدى و منىم لىبا سىمى بىدىنىمە ياپىشىدىر يېرىدى ،
او اىستە مەدى كە منى او حالتىدە گوء رسون و منه دئىدى كە : سەن دالدا
گل ، من قاباقدا گىئدىم و سە منه يول نشان وئىرىگىن) (٢٦) شعىب
دئىدى . من اىستىرم كە بوا قىزلارين بىرىسىنى سەنە عقد ائدم بۇ
شرطىلە كە اوپون مەھرىيە سىنە سگىز ئىيل منه ايشلىيە سەن و اگرا و مەتى
اون ئىلە يېشىرسەن ، اختيار سەن اىلە دىر و من اىستىعىرم كە سەن آرتىق
زەختە دوشە سەن ، إن شاء الله منى صالح آدملىرىن تاپارسان . (٢٧)
موسى دئىدى . (قبول ائدىرم) بۇ قرارداد منىلە سۇن آرامىزدا
اولسۇن ، بوايکى مەتىن ھەنەسىن . دىما يئتىرىدىم ، مەتە زور يو خەدور
و الله تعالىي بىزىم بوقۇل و قرارىميمىزە و كىل دىر . (٢٨)

ائیله که موسى بو مدتى (اون ئىلى) سونا يئيردى ، اهل بىسى ايله (مدىن شەھرىيەن) حركت ائتدى (سینا چۈلۇندە ، گئچە چاغى) گۈردى طور (داغى) طرفىنده او دىيانىر . اهل بىتىنە دئدى : سىز بوردا دايىانون كە او زاقدان بىراود ايشىلىقى سى نظرىم مىتىشدى ، من گىدىرم نا او ندان بىر خېر توتام يا بىر آز او د گىتىرم نا سىز قىزىشا سىر . (٢٩) ائیله کە موسى او تون يانىنا يىتىشدى ، او مبارك بارگاھدا ، وادىتىن ساغ طرفىتىن ، مقدس آغا جدان ، ندا يىتىشدى كە يا موسى حقيقىتە منم اللە ، عالملرین پروردگارى . (٣٠) اللە بويوردى : عصاوى آت يېرە (موسى عصاسىن آتدى) بىردىن گۈردى كە عصا ايلان كىمى چاخناشىر . موسى قىيىدىب فاچدى و دالسىنادا باخmadى (خطاب اولدى) ياموسى قىيىتگىن ، قورخما ، حقيقىتە سى امانداسان . (٣١) اليوى قولسوغۇوا آپارگىن نا آغىم تىل و ايشىقلى و عىبىز چىخسین و قوئللارىسى قورخودان ئوزووه يا پىشىدىرگىن . پروردگارىوين بو ايکى دلىل و معجزە سى ايله فرعون و اونون قومىن بىوكلىرىنە طرف رسالتە گئتگىن كە او نلار فاسق قوم اولوبلار . (٣٢) موسى دئدى : پروردگارا ، من او نلاردا بىرنىفرى ئولدورمۇش ، قورخورام كە منى توتوب ، ئولدورە لر . (٣٣) قارداشىم هارونى كە دىلدە و دانىشماقدا مندىن فصىح را قدىر ، منىلە گۈر ندر نا منىم سۆزلىرىمى فصىح ادا ائدىب و منى نبوىندە تصديق . (و ترويج) ائتسىن ، حقيقىتە قورخورام كە منى تكذىب ائدە لر . (٣٤) خطاب اولدى : بىزىنۇن قوئلىيۇ قارداشىن ايله گوجلنىدىر رىك و سىزە قدرت و تەرە رىك كە ھېچوقۇت سىزە آل نا پا بىلەمە لر . بىزىم آيتلىرىمىز و معجزە لرىمىز لە سىز و سىزىن ئابىع لرىز غالب اولا رسىز . (٣٥)

وجون موسى، بيريم ايذر ايتلريميرزله اونلارين يانينا كلدى، دئديلر، بونلار يالان جادودان سوای سيرزاد دئيلر، سيربو سو، زلى قاباقكى با بالا ريميزدان ائشىتمە ميشىك (٣٦) موسى دئدى، منيم يورور دگاريم اوکسى كە اونون طرفىinden خلقين هدايتى اوچون گلىبىدى، ياخسى تاسير و او كىھ كە گۈزل آخىت ائۋى اوسو اوجوندۇر، عالم راقدىر، حقىقت بودور كە ظلمائىدن اسحاص سجات تاپمياجاقلار، (٣٧) فرعون دئدى: اى قومون بىيوكلىرى، من ئوزومدىن سوای، سيرين اوچون معبود تاييميرام، پىس سى اى هامان، دستور وئرگىن نا كريپھى اود ايجىددە ياندىرسىنلار (آحر اولسو) و اونىلە بىر اوغا قصر سىم اوچون بىا اندىين، تا من (اونون اوستوندىن) موسى نىن اللېمىنە اطلاع تاپىم، من گمان اندىرم كە او يالان دايسانلار داندىر، (٣٨) فرعون و اوسو قوشونى (دار و دسته سى) يئر اوروندە ناحق يېرە بىيوك لوك ائدىردىلر و گمان ائتدىلر كە (آخرت يوخدور و) بيريم طرفىميرزە قئىيت مىدە جىڭلر، (٣٩) بىرده اونسى و اونون قوشوتسى بىرگەفتار ائله دىك و اونلارين ھاسىسىن درىايا تو، كوب، غرق ائدىك، سى باخ گۈرگىن كە ظلم ائدىلرىن آخر و عاقبىتى نئچە اولدى، (٤٠) بىز اونلارى رەھبرلر قرار وئردىك كە ئوز تابع لرىن جەنمىن اوتونا سارى دعوت و هدايت ائدىردىلرو قىامت گونى اونلار اوچون كەكلىك اولميا جاق، (٤١) بو دىيادا لعنت ھىشە اونلارين دالىجادىر و قىامت گونى پىس اىشلىرىن صاحبلىرىندىلر، (٤٢) اوندان سونرا كە كئچمىش قوملردىن بىر عددە سىن (كفرلىرىنە سب) خلاڭ ائتدىك، موسى پىغىرە تورات كتابىن وئردىك كە خلقى سىرىلى ائدر و هدايت ائدىن ايدى و رحمت ايدى (ايغان گتىرنىره) اولا كە اونلار مىدكر اولوب و نصخت قبول ائدەلر، (٤٣)

(پاپیغمبر) سن طور سینانین گون باتان طرفینده دئىلدىن كە موسى يە حكم نبوت (و مامورىت) وئردىك و بىزىم صحبتىمىزە شاھد وناظر دئىلدىن . (٤٤) ولکن بىز چوخلىقۇملارى كىچمىشىدە وجوده كېرىدىك و اونلارا اوزون عمر عطا ائتدىك و سن مدین اھلى نىن آراسىندا دئىلدىن كە بىزىم آياتىمىزى اونلارا تلاوت ائدە سن ، ولى بىز پىغمېرىلىرى (خلقىن ھدايتى اوچون) گۈندىرىك . (٤٥) و سن طور سینانين طرفینده دئىلدىن ، اوندا كە بىز موسى نى چاغىردىق . لکن پىروردىگارىوين رحمتىندىن كە سنى رسالته گۈندىرىك تا او جماعتى كە سىدن قاباق اونلارا اخطار ائدن گلەم مىشى ، اونلارى اللہىن عذابىندىن قورخوداسان ، اولا كە اونلار متذکر اولوب و نصىحت قبول ائدە لر . (٤٦) يوخسا وقتىكە كىچمىش عمللىرى نىن كىفرى اوچون بىر مصىبته گرفتار اولسايدىلار ، اوندا دئىردىلر : پىروردىگارا ، نە اوچون بىزە پىغمېر گۈندىرمە دىن كە سنون آياتىوه تابع اولوب و ايمان اھلى اولاق ؟ (٤٧) ائىلە كە بىر حق پىغمېربىزىم طرفىمىزدىن اونلاراڭدى ، دئىلر ، نىيە بىس بىو پىغمېرە ، موسى يە وئريلەن معجزە لرىن مثلى وئرىلمە دى ؟ آيا اونلار بوندان قاباق موسى يە كافر اولمادىلار ؟ و دئىلر . بىر ايکى نفر او وسونچى (موسى و هارون) بىر ، بىرىنىن آرخاسىدىلار و دئىلر . بىزا اونلارىن ھامىسىنا كافریق (ايغان و عقیدە مىز يوخدور) (٤٨) دئىگىن ، اگر سىز دوغى دئىرسىز ، بىر كتاب اللە طرفىندىن كىتىرىن كە بىر ايکى كتابداڭ (تورات و قرآن) ياخشى راق خلقى ھدايت ائتسىن ، تا من اوندان تبعىت ائدىم . (٤٩) و اگر سنون سۆزۈمى قبول ائتمە دىلر ، پىس بىلگىن كە بى جماعت تىكجه هواي نفسدىن تبعىت ائدىرلىر . آزقىن راق او كىسدن سواى كىمدىر كە اللہىن ھدايتىن بوشلايىپ و ئوز هواي نفسىندىن اطاعت ائدە ؟ مسلما " اللە تعالى ئىلەم قومە بىول گۈئىزلىرى . (٥٠)

بىز بۇ فراندا، سۈرلىي بىر، بىرىمىنە رېبط وئىدىك، اولا كە مخلوق متذکر اولوب و نصيحت قىبول ائدە لر. (٥١) او كىلرى كە بىز اونلارا بوندان قاباقكتاب (تورات وانجىل) وئرمىسىك، بۇ گۇئى كتابىينا (قرآدە) اىيغان گىتىرلر. (٥٢) وزمانىكە بىزىم آياتىمىز اونلارا تلاوت اولار، دئىرلر. بىز اىيغان گىتىرىدىك كە بۇ قرآن پروردىكارىمىز چۈھۈكىن حىلە نازل اولوب و بىز بوندان قاباق اللھين امرىيە تسلیم اولانلاردان ايدىك. (٥٣) او كىلرە اونلارين اجرى ايکى دفعە وئىرلر چونكە (خلىقىن آزار و اذىتىنە) صبرائىدىپ و دو زىدولر و پىسلىكلىرى، ياخىشىلىقايىلە سۆ ووشىرىدىلار و اونلارا وئرىدىكىممىز روزودان (يوخسۇل لارا) ياغىشىلىلار. (٥٤) وقتىكە (جاھل و نادان آدمىردىن) بىھودە و باطل سۆز ائشىدىلر، اونلاردان اور دو تدرىب و دئىرلر. بىزىم اعمالىمىز، بىزىمكى و سىزىن اعمالىز سىزىتكىدىر، سلام عليكم (بويورون بسلامت) بىز جاھللىرىن صحبتىنى ايستە يىن دئىليك. (٥٥) (يا پىغمەر) البتە سن قادر دئىلسەن ھركى كە ايستىرسىن، هدايت ائدە سن ولكن الله ھركى ايستىر، دوز يولا هدايت ائدر و الله او كىلرى كە قابل هدايتدىلر، ياخشى تانىر.

(٥٦) بىر عده دئىدىلر: (بىز بىلىرىك كە سن حق سن ولى) اگر سنون هدايتىوھ تابع او لاق، بىزى ئۆز يورد و موزدان چىخاردارلار (و آوارە او لارىق – اونلارا دئىگىن) آيا بىز مكە نىن حريمىنى و اطرافىنى اونلار اوچون محل امن و امان قرار وئرمە دىك؟ تا ھەمە جور محصول كە بىزا اونلارا روزى ائتمىشىك، ھەر طرفدىن اورا گىتىرە لر؟ ولى خلىقىن چوخى بۇ حقىقتىن آگاھ دئىيل لر. (٥٧) و نە قدر سەھر و كىندرىن اهالىسىن ھوسبازلىق لارينا گۈرە ھلاك ائتدىك و بونلار اونلارين خراب قالماش ائلۈرىدىر كە صاحب سىز قالىب و اونلاردان سوپرا بىر آر عده دن سواى اوردا ساكى اولعادىلار و تىكىچە بىر اونلارين وارشى يىك. (٥٨) سنون پروردىكارىن هېچ شهر و دىيارى تا او ئولكەنин مرکزىيىندە پىغمەربىعوڭ ائتعىيە كە بىزىم آياتىمىزى اونلارا بىان ائدە، ھلاك ائتىز و بىز هېچ شهر و دىيارىن اهالىسىن نا ظلمە (و جنایته) مرتىك اولىمالار، ھلاك ائتمىرىك. (٥٩)

لەشىردىن اىزادى كەللەھىن يانىندادىر سىرىن اوچون چوخ
ياخشى و هەميشە لىك دىر. بىس نېيە عاقلانە فکر ائتمىرسىز؟ (٦٠)
آيا او كسى كە بىز اونا گۈزلى وعده (بېھشت) وئرمىشىك، البتە اونا
يئتىشە جىدى، او كىس كىعدىر كە اونى دنيا حىاتىنىن متابىندا
بەرە مند ائدك (و او اللەھى ياددان چىخاردا و) قىامت گۈنۇندا
(جەھنم اوتونا) حاضر اولانلاردا ان اولا؟ (٦١) و او گۈنى كە اللە
تعالى اونلارى چاغىرىپ و دئىر: هانىمنىم شريكىلرим كە سىزگان
ائدىرىدىز؟ (٦٢) او كىلىرى كە عذاب وعده سى اونلارا حىتم اولدى،
دئىرلر: پروردگارا، اونلارى كە بىز آزقىن ائتدىك، علتى بودور كە
بىز ئۆزۈمۈز آزقىن ايدىك و خلقى ئۆزۈمۈز كىمى آزقىن اىستىرىدىك،
ايىدىجە اونلاردا ان اۋاقي اولوب و سەسارى گلىرىك. اونلار تىكە
بىزە عبادت ائدن دئىل ايدىلر. (٦٣) بىتپېستىرە دئىرلر:
وئرىدىگىزشريكىلرى چاغىرىن (گلسىنلر تاسىزە كەمك و شفاقت ائدەلر)
اونلار بىتلەرن كەمك اىستىرلر، ولى بىت تىر جواب وئرمىلر، اگر اونلار
(دниا حىاتىندا) ھدایت تاپسايدىلار، مسلما "بۇگونون" عذابىنى
قاپاچاڭو، رەمكائىدردىلر. (٦٤) او گۈنى كە اونلارى چاغىرىپ دئىرلر:
سېز پىعمېرىلىزە نە جواب وئرىدىز؟ (و اونلارايىلە نىتجە رفتار ائتدىز؟)
(٦٥) او گۈن بوتۇن اوضاع واحوال اونلار اوچون ئورتولى و غم
گىتىرن اولار و اونلار بىر، بىريلە سئوال، جواب ائتمىلر. (٦٦) و اما
ھركىس (دニيادە كىفردىن و بىس اىشلەرن) توبە ائدىب، قىيىدە و اللەھ
ايىمان گىتىرە و صالح عمل انجام وئرە، اونون اميدى واركە نجات
تاپانلاردا ان اولسۇن. (٦٧) سەنون پروردگارىن ھەرنە اىستر خلق ائدر
و (ھوكىي اىستر رسالتە) انتخاب ائدر. خلق اوچون اختيار يوخدۇر.
پاك و منزە دىر اللە و او جادىر اوزاددان كە اوناشرىك فرار وئرىرلر.
(٦٨) و سەنون پروردگارىن اوزادى كە مخلوق سىنە لەرىنده گىزلىن
ساخلىقلار و او زادى كە آشكار ائدىرلر، ھامىسىن بىلىر و اونلاردا
آڭاھدىر. (٦٩) و او اللە دىر كە اوندان سواي ھېچ معبود يوخدۇر
و دنيا و آخرتىن حمد و ثناسى اونا مخصوصدىر و حكم و فرمان
اونونكىدىر و سېز ھاموز اونا سارى قىيىدە جىكسىز. (٧٥)

دئگىن آياموجه ائدىرسىز كە اكىر الله ئىنھىمىن قارىلىقىسىز

قيامت گونونه كىمى قالارگى ائده، الله تعالى دان سوای ھانكى

معبوددىرى كە ايشيفى سىزىن اوجۇن كېتىرە؟ بىس بىچۇن ائسبىمىرسىز؟

(٧١) دئگىن آيا توحه ائدىرسىز كە اكىر الله گۈنورۇن ايشبعىن قىامت

گونونه كىمى قالارگى ائده، الله تعالى دان سوى ھاڭكى معبوددىرى

كە گىنچە نىن قارانلىقىن سىزىن اوجۇن كېتىرە، ما سىرا وندى دىمجلە

سىر؟ بىصىرت گۈزۈن بىچۇن آچمىرسىز؟ (٧٢) اللەس رەحىمىدىرىز

كە گىنچە و گۈنۈزى سىزىن اوجۇن فرار وئىرىدى ناگىنچە لرا سترابى

ائدىپ و گۈنۈزلىرى اوتون فضلىيندى طلب روزى ائده سىر، اولا كە

سىز اوسون نعمتلىرىنە سكر ائده سىر، (٧٣) واو گۈنى كە الله تعالى

اونلارى چاغىرىپ و دئير، ھانى مەنیم شىرىكلىرىم كە سىز گماڭ

ائدىرىدىز؟ (٧٤) او گۈن بىر هر اىندىن بىر شاهد كېتىرىپ و دئىدە

رىپ، ئۆز دليل و بىرھانىرى كېتىرىن تا بىلىسىنلىر كە الله حق دىرى و

ھر نە كە افترا باغلىرىدىلار، ھامىسى ايتىپ آرادان گئدر، (٧٥)

البته قارون موسى نىن قومىدىن ايدى كە ظلم ايلە اونلارا (بى

اسرائىلە) حکومت ائدىرىدى، بىز اونا ا وقدر خزانە و مال و ئەرمىشىپ

كە اونلارىن آچارلارىن آپارماقى نىچە نفر زوربا كىشىد آغىرلىق

ائدىرىدى، بىر زمان قومى اونا دئىيلر، بوقدر ئۆز مال و شروپىود

مغۇرۇر اولوب، فرەلنە كە الله تعالى چوخ فرەلە نىن و مغۇرۇر اولار

جماعتى دوست توتماز، (٧٦) و الله تعالى سەنە وئەرىدىگى مال و

ثروتىلە، آخرتىپى تامىن ائتكىن و ئۆز بىچىپى دىنيدان ياددان

چىخارىتما و يوخسول جماعته احسان و ياخشىلىق ائتكىن، نىچەكە

الله تعالى سەنە احسان ائدىپ و يېڭى اوزوندە فساد سالماق ايسىمنىد

مسىملا " الله تعالى فسادى و فسادچىلارى دوست توتماز، (٧٧)

قارون دئدى . من بومال و ثروتى ئوز علم و تدبىرىم گوجونه الله گىيرمىش ، مگر او بىلەمىرىدى كە الله تعالى اوندان قاباق قدىم قۇملەرن نەقدر هلاك ائتدى كە قدرلىرى قاروندان چوخ و جمعىسىلىرى آرتىق ايدى و مجرىملىرىن گناھلارىندان سۈرۈشۈلمىياجاق (سئوال و جوابسىرجەنەمە آتاجاقلار) (٧٨) بېرگون قارون چوخ زىفت و تجملات ايلە قومىنۇن قاباغىنى چىخدى . دنيا مالىيە طالب اولان اشخاص دئدىلر . (خوش قارونون حالىنى) كاشكى قارونا وئريلەن دنيامالى نىن مىلى بىزە دە وئريلەردى (ايڭاشاونون يئرىنە اولاردىق) واقعا " دنيانىن بىوكلەذتى اونونكىدىر . (٧٩) واو كىلىرى كە علم صاحبىدىلر ، دئدىلر : واى اولسۇن سىزە ، اللەھىن اجر و ثوابى او كىن اوچون كە الله ايمان گىتىرە و صالح عمل انجام وئرە (قارونون بوتون مالىيىندان) چوخ ياخشى دىر و صبرا ئەندىلەرن سواى بىر كىن اونا يئتىشىز . (٨٠) بىز قارونى قصرىلە و خزانە لرىلە يئرە باتىردىق و الله تعالى دان سواى هىچ طايىغە اولمادى كە اونا كەكلىك ائدە و كەك اولانلاردان دئىلەدى . (٨١) و سحر چاغى او كىلىرى كە سونكى گون قارونون مقام و منزلتىن آرزو ائدىردىلر ، ئوز ، ئوزلەرنە دئدىلر . حقىقت بودور كە الله تعالى ئوز بىنده لرىندىن هر كسى كە ايستر روزىسۇن آرتىرار و هر كىسە كە ايستر روزىسۇن آزالدار و اگر الله بىزە منت قويماسايدى ، بىزىدە يئرە باتىراردى ، بو جەته اللهىن نعمتىنى كفر ئەندىلر ھىچ وقت نجات تاپمازلار . (٨٢) بىز آخرت ئويسى او كىلىر اوچون مخصوص ائدە رېك كە يئر اوزوندە اوجالىق و تکبرائىتمك و فساد سالماق اىستەميرلىر و عاقبت خىر ، الله تعالى دان قورخانلار اوچوندۇر . (٨٣) هر كىن ياخشى عمل ظەھورە گىتىرە ، اونون اوچون اوندان ياخشى راق اجر واردىر و هر كىس پىس عمل ظەھورە گىتىرە ، اوپىس عمل صاحبلىرى تىكىچە اوپىس عمللىن مقدارىچە مجازات اولارلار

حقیقتده او اللهی که قرآنین احکامیں سنہ فرض و واجب
قیلدی ، قادر دیر سنی ئوز پئریوہ (مکد ید) قیطرسین . خلقہ
دئگین . منیم پروردگاریم بیلیر و یا خشی تائیر او کسی که هدایت
نایب و او کسی که آشکارا بولدان چیخیب . (۸۵) (یا پیغمبر .
سبوتندن قاباق) سنون امیدین یوخ ایدی که بوکتاب (قرآن) سنہ سارل
اولسون ، تکجه پروردگاریوین لطف و مرحمنی ایدی (کد سنی رسالہ
انتخاب ائتمدی) پس هیچوقت کافرلره و ایمانسیز لارا یار دیم ائمه و
اونلارا آرخا اولماگین . (۸۶) اللہین آیاتی نازل اولاندان سورا
(مسرکلرین عملی) سنہ ماں اولماسین . ہمیشہ خلقی پروردگاریوں
عبادتینه دعوت ائتمگین و هیچوقت مشرك جماعتیله اولماگین .
(۸۷) هیچوقت تک و بالذیز الله ایله که اوندان سوای هیچ معسود
یو خد ور ، آیری معبد چاغیرماگین که اللہین ذات پاکیند سوای
هر نہ واردیر فنا و محو اولاندیر ، عالمین فرمائی و سلطنتی اونا
محصوص دیر و اونا ساری قثییدر سیر (۸۸)

۲۹ - عنکبوت سورہ سی

۸ - بعثت ثیلی

۶۹ - آید
۹۸۱ - کلمہ

پاغیشلیان رحم ائدن تانری آدینا

الم (قرآنین رموریدن و اسراریدن دیر) (۱) آیا خلق بئله
ساندیلار : ائیله که دئدیلر بیز ایمان گتیرمیشیک ، اونلاری نوسورلر
و داها اونلاری (برکلیک و چتنیں لیک ایله) سینا مازلار . (۲) البتہ
بیز اوکسلری که بونلاردان قاباق واریدیلار سیناماق حالیندا قرار
و تردیک و الله تعالی دوغری دانیشانلاری و یالان دانیشانلاری
کاملاً " معلوم ائدب و مشخص ائدر . (۳) آیا او کسلری که پیس
و قیح ایسلره ال قوبورلار ، بئله گمان ائدیرلر که بیزدن قاباغا
کشحرلر ؟ (خلاص اولارلار ؟) اونلار چوچ پیس قضاوت ائدیرلر . (۴)
هر کیمہ که اللہین گو روشونه امید و اعتقادی وار ، البتہ تعیں
اولموش اجلدہ اللہین گو روشونه یئتیشہ جک و الله تعالی ائشیدن
و بیلندیر . (۵) هر کس دین و ایمان بولوندا آرتیق چالیشیب و
جهاد ائده ، البتہ ئوز نفعینه چالیشیدی . آیدین دیر که الله تعالی
اھل ، عالمین عبادتینه و اطاعییه احساھی یو خدور . (۶)

واوكسلرى كە ايمان گىزىپ و صالح عمل انجام وئىدىلر . بىر اونلارين يقىراتىيدان گئچە رىك و اونلارين عمل لرىسىد ياخشى و گۈزىل جرا اوللارا وئە رىك (٧) بىر اسانا سفارش ائندىك كە آتا و آناسى حفىدە چوخلۇ ياخشىلىق ائتسىن و اگراو ايكيسى (ئوزلرى مىرك اولوب و) چالىشالار اوزادى كە سون اونا علمىن يوخدور ، مەه شىرك فرار وئە سىن ، پو حالدا اونلاردان اطاعت ائتمە كېيىش . سىزىن فايىداحاق يئرپىر مە سارىدىر و من سىزى او عمللىرىدىن كە انجام وئرىپىسىر ، آگاه ائدە جىم . (٨) و او كىلىرى كە ايمان گىزىپ و صالح عمل انجام وئىدىلر ، بىر اونلارى صالح اسانلارين اىچەرە سېنە داخل ائدە رىك . (٩) خلقدىن واردىلار كە دئىپىلىر : بىر اللەها ايمان گىزىمىشىك . ائىلە كە اللە يولۇندا آزار و اذىت گۈزىردىلر (ايماندان ال چىكىر) و خلقين آزار و اذىتىن ، اللەھىن عذابىلە بىراپ فرار وئرلىر و اگر فەح و علبە پورىدىگارىپىن طرفىيندىن سىزە يئتىپىشە ، اوپىدا دئىپىلىر كە بىردى سىزىلە وارىق . مگر اللە تىعاليٰ اهل عالمىن اورە كلىرىنە عالم راق دئىيل ؟ (١٠) البته اللە تىعاليٰ او كىلىرى كە ايمان گىزىپىلىر ، بىلپىر و مىافىقلىرىدە تاسىر . (١١) كاپلرلار او كىلىرلە كە ايمان گىزىپىلىر ، دئىپىلىر . سىز بىريم يولوموزدان تبىعىت ائدىن (اگر گناھى اولسا) بىر سىزىن گناھىزى گۈزىرە رىك . بىر صورتىدە كە اونلارىيالان دئىپىلىر و ئوزگە سىن گناھىدان بىر زاد گۈزىرەن دئىيل لر . (١٢) ولى كاپلر ئور آغىر گناھ يوكلرىندىن سواى (احساراً) او كىلىرىن آغىر گناھ يوكلرىن كە اونلارى يولىدان چىخاردىپىلار ، گۈزىرە جىڭلەر و قىامت گوسى اوزاددان كە افترا ساغلىپىدىلار ، سئوال اولۇناجاقلار . (١٣) بىر سوح يىعىرى ئور فومىنۇن ھدىپىسى اوچۇن رسالتە گۈزىندردىك . سوح قومون ايجىنە مىن ئىيلدىن اللى ئىل اسگىك فالدى ، سونرا طوفان اونلارى كەرەتتىپ ئىدى ، چۈشكە اونلار ھامىسى (٨٥ مفردەن سواى) طالم ايدىلر . (١٤)

بیز نوحی و گمی اهلینی نجات و تربیت و اونلاری اهل عالم اوچون آیت و عبرت قرار وئردیک . (۱۵) و ابراهیم پیغمبری رسالته گوئندرددیک . او قومنا دئدی : اللها عبادت ائدین و اونون عذابیندن قورخون . بو ایش سیزین (دنيا و آخرتیز) اوچون چوخ یاخشی دیر، اگر بیله سیز . (۱۶) بوندان غیر دئیل اوزادلارا که سیز اللهین عبادتی عوضیمه قوللوق ائدیرسیز (داش) بتلردن سوای بیرزاد دئیل لر که سیز يالاندان ئوزوزه معبد فاییریسیز . اونلارین سیزه روزی وئرمگە باشارىقلاری يوخدور . الله تعالى دان روزی ایستیون و اونا عبادت ائدیب و اونون نعمتلىرىنه شکر ائدین که اونا ساری قىيىدە جىكىز . (۱۷) اگر سیز پیغمبر اسلامى تكذیب ائده سیز (مهم دئیل) سیزدن قاباقکى امتىرده پیغمبرلرین تكذیب ائتدىلر (و عمللىرىنىن جزا سينا يئتىشىدىلر) پیغمبر اوچون احکامى آشكار ابلاغ ائتمىكن سوای آيرى تكليف يوخدور . (۱۸) مگر گوئرمىرلر که الله تعالى يارانىشى نئجه وجوده گتىريز ؟ سونرا اونى (ئوز اصلينه) قىطىرير، البته بو ایش الله اوچون چوخ آساندىر، (۱۹) (يا پیغمبر) دئگىن يئر اوزوندە گزىپ ، دولانىن تا گۈرۈب ، متوجه اولا سىز کە الله تعالى يارانىشى نئجه اولده وجوده گتىرىپ ، سونرا الله آخرت يارانىشىن وجوده گتىرر . بو حقىقت دىر کە الله تعالى هىزادا باشارىقى واردىر . (۲۰) عذاب ائدر هر كىھ کە اىستر و رحم ائدر هر كىھ کە اىستر و اونا سارى قىيىدرسیز . (۲۱) سیز مخلوق ھىچوقت باشارىغىز يوخدور کە اللهى يئرده و نە گويدە ئۆز ارادە سىندىن عاجز ائده سیز و سیزین اوچون الله تعالى دان سوای ھىچ دوست و كەڭچى يوخدور . (۲۲) واو كىلىرى کە اللهین آياتينا و اونون گۈرۈشۈدە كافر اولوب و اينانعادىلار ، اونلار منيم رحمتىمدەن مايسوس و نامىيد اولدولار و چوخ پىس عذاب اونلارين انتظارىندادىر.